

**MREŽA
GRADOVA
I OPŠTINA
ZA SVE**

MREŽA GRADOVA I OPŠTINA ZA SVE

Projekat za unapređenje kvaliteta života ljudi u gradovima i opštinama Autonomne
Pokrajine Vojvodine
povećanjem pristupačnosti okruženja, proizvoda i usluga

NOSILAC PROJEKTA

Centar "Živeti uspravno"

PARTNERI

Južnobački upravni okrug
Pokrajinski zavod za socijalnu zaštitu
Udruženje za reviziju pristupačnosti

DONATORI

Pokrajinski sekretarijat za arhitekturu,
urbanizam i graditeljstvo Vlade Autonomne Pokrajine Vojvodine
Fond za otvoreno društvo Srbija
Ambasada SAD u Srbiji
Misija OEBS u Srbiji

GRADOVI I OPŠTINE - UČESNICI PROJEKTA

Grad Pančevo
Grad Sombor
Grad Zrenjanin
Opština Apatin
Opština Bačka Palanka
Opština Inđija
Opština Temerin
Opština Titel
Opština Vrbas
Opština Žabalj

IMPRESUM

Izdavač

Centar „Živeti uspravno“
Ise Bajića 6, 21000 Novi Sad

Za izdavača

Milica Mima Ružičić - Novković

Tekst i koordinacija

Miodrag Počuč
Bojana Rudić

Saradnici

Tatjana Lazor – Obradović
Vidan Danković

Korektura

Vladimir Počuč

Dizajn

Aleksandar Šećerov

ISBN

978-86-906371-4-0

Adresa na internetu

www.czuns.org

Tehnička priprema i štampa

„Offset print“
Matice srpske 6, 21.000 Novi Sad

Tiraž

500 primeraka

Februar 2011, Novi Sad

UVOD

Strateški i akcioni planovi u oblasti pristupačnosti, izrađeni u okviru projekta „Mreža gradova i opština za sve“, uključujući i publikaciju koja je pred Vama, predstavljaju rezultat saradnje između velikog broja aktera – predstavnika različitih pokrajinskih institucija, lokalnih ustanova, organizacija civilnog društva i pojedinaca, iz deset gradova i opština Vojvodine. Njihova posvećenost načelima pristupačnosti danas predstavlja svojevrsni potencijal i vrednost našeg društva.

Projekat „Mreža gradova i opština za sve“ započet je u okviru programa za pristupačnost Centra „Živeti uspravno“ u novembru 2009. godine. Realizovan je sa Južnobačkim upravnim okrugom, Pokrajinskim zavodom za socijalnu zaštitu i Udruženjem za reviziju pristupačnosti. Finansijsku podršku realizaciji projekta i izdavanju ove publikacije omogućili su – Pokrajinski sekretarijat za arhitekturu, urbanizam i graditeljstvo Vlade AP Vojvodine, Fond za otvoreno društvo Srbija, Ambasada Sjedinjenih Američkih Država u Srbiji i Misija OEBS u Srbiji.

Opšti cilj projekta „Mreža gradova i opština za sve“ jeste unapređenje kvaliteta života ljudi u gradovima i opštinama Vojvodine povećanjem pristupačnosti okruženja, proizvoda i usluga. Prvi korak ka postizanju tog cilja predstavlja okupljanje gradova i opština u svojevrsnu mrežu, zatim, formiranje multidisciplinarnih lokalnih timova i izbor lokalnih koordinatora/ki za pristupačnost, informisanje, edukacija i savetovanje.

Imajući u vidu postavljene ciljeve, „Mreža gradova i opština za sve“ je pionirski poduhvat kojim se stvaraju pretpostavke za istinske promene u lokalnim sredinama u oblasti pristupačnosti.

Planiranje i uklanjanje barijera težišno se sprovodi za osobe sa invaliditetom (specijalan dizajn) umesto za sve ljude (dizajn za sve). Upravo iz tog razloga, primarna ciljna grupa projekta jesu donosioci odluka u lokalnim samoupravama i predstavnici sektora koji se bave planiranjem i kreiranjem okruženja u lokalnim zajednicama. Oni su tokom projekta, edukacijom i informisanjem, promenili ustaljene stavove, običaj rada i način na koji su do tada sagledavali pomenute probleme pristupačnosti.

Takođe, nadležnima je pojašnjena i odgovarajuća metodologija kojom se stvara pristupačno okruženje, ali i ponuđeni savetodavni rad i tehnička podrška u kontinuitetu, kako bi značajnije uštedeli vreme, novac, ljudsku snagu i donosili održive rezultate na lokalnom nivou.

Multidisciplinarni timovi za pristupačnost na lokalnom nivou formirani su radi stvaranja uslova za sistemski i multisektorski pristup problemu, ali i preuzimanje inicijative, uspostavljanje jasne strukture odgovornosti i kontinuiteta akcija na lokalnom nivou.

Prvi zadatak tima bio je da izradi predloge odgovarajućeg strateškog dokumenta, iniciranje, razvoj i praćenje partnerstva između lokalne samouprave, s jedne strane, i institucija i organizacija, s druge strane.

Projekat „Mreža gradova i opština za sve“ zasniva se na preporukama Mreže evropskog koncepta pristupačnosti (EuCAN). U skladu s tim, formiranje timova i izrada planova bila je metodološki zasnovana na participativnom pristupu, koji podrazumeva direktnu uključenost svih javnih i privatnih zainteresovanih strana u toku trajanja procesa. Na taj način, trebalo je omogućiti šire učesće zajednice u identifikaciji, aktiviranju i koordinaciji partnerstava za implementaciju pojedinih aktivnosti i projekata iz plana inkluzijom svih stanovnika opštine.

Realizacijom projekta, stvoreni su preduslovi za nastanak istinske promene u lokalnim zajednicama kada je reč o pristupačnosti, jer se izvršenjem zadataka i postizanjem ciljeva projekta, zapravo, obezbeđuje većina ključnih faktora neophodnih za uspeh – informacije, znanje, posvećenost donosilaca odluka, koordinacija i kontinuitet, strateško planiranje, razmena znanja, obezbeđivanje ljudskih resursa/timova, komunikacija i marketing.

Danas gradovi i opštine, učesnici projekta, imaju jasno izraženu svest o potrebi da rade na stvaranju pristupačnog okruženja (faza podizanja svesti). Takođe, imaju i „zeleno svetlo“ donosilaca odluka, koji su prepoznali da je pristupačnost značajna za celokupno društvo (početna faza), i koji su im dali mandat da definišu određene ciljeve, zadatke i akcije. Izvesno je, međutim, da je to tek početak, te da je u budućnosti neophodno uložiti još napora da bi se obezbedili resursi, finansijska sredstva, održao kontinuitet planiranih akcija (razvojna faza) i uspostavila potrebna kultura pristupačnosti.

Miodrag POČUČ

*Koordinator programa za pristupačnost Centra „Živeti uspravno“ i
Koordinator projekta „Mreža gradova i opština za sve“*

DONATOR

Prostornim planiranjem definiše se budući razvoj svih oblasti života građana, održivi ekonomski razvoj, socijalna kohezija, zaštita životne sredine i korišćenje prirodnih resursa, kao i zaštita kulturnog nasleđa, te identiteta građana.

Prostor je neobnovljiv resurs i zahteva našu najveću pažnju, jer se planira za blisku budućnost nas samih ali još više za buduće generacije.

Sekretarijat za arhitekturu, urbanizam i graditeljstvo svojim aktivnim pristupom inicira, podstiče i promoviše značaj razvoja, zaštite, uređenja i korišćenja celokupnog prostora Vojvodine.

Strateški planski dokumenati se u Srbiji izrađuju i donose decentralizovano i predstavljaju obavezu onih koji odluke donose, na svim nivoima odlučivanja, uz maksimalnu transparentnost i učešće javnosti.

I zato mi posle 32 godine radimo Prostorni plan AP Vojvodine, kako bi kvalitetno i u skladu sa evropskim principima i strateškim razvojnim planovima svih gradova i opština, uredili prostor.

Planiranjem regiona, gradova, predela, naselja, ulica, trgova, objekata,... planiramo i uređujemo prostor za građane, za čoveka, za sve nas.

Planiran prostor, da bi imao smisla, treba da odgovara različitim potrebama građana, da garantuje upotrebljivost, sigurnost, nezavisnost, lakoću sagledavanja i korišćenja.

A kakav nam je prostor danas, kakva nam je svakodnevnica?

Centar „Živeti uspravno“ nas predanim radom podseća da je nedovoljno pristupačan, a ponekad i nedostižan, te da je potrebna široka društvena akcija svih nas koji učestvujemo u izradi i donošenju odluka, da bi prostor bio jednako kvalitetan svim građanima i svima pružao jednake mogućnosti.

Raduje činjenica da je deset opština i gradova Vojvodine prepoznalo značaj Projekta i aktivnim učešćem i usvajanjem strateških dokumenata odlučilo da prioritetno rešava probleme u oblasti pristupačnosti. Njihov rad biće podsticaj i primer ostalim lokalnim zajednicama.

Sekretarijat višegodišnjom saradnjom sa Centrom „Živeti uspravno“, strukovnim i ostalim nevladinim i vladinim organizacijama, promoviše primenu standarda pristupačnosti, univerzalnog dizajna, ali i važnost kvalitetno uređenog prostora, te donošenja odgovarajućih prostornih i urbanističkih planova. Takođe, i da se u sva strateška razvojna dokumenta u Vojvodini ugrade evropski principi i vrednosti, primene međunarodne konvencije o pravima čoveka na kretanje, komunikaciju, informaciju i dostupnost uslugama, a sve s ciljem da se ostvari istinska socijalna kohezija svih građana i građanki bez podele.

Dušanka SREMAČKI,

Član Vlade AP Vojvodine i pokrajinski sekretar za arhitekturu,
urbanizam i graditeljstvo Vlade AP Vojvodine

DONATOR

Primenom više programa i podprogramskih linija Fond za otvoreno društvo realizuje inkluziju osoba sa invaliditetom. Inkluzija se uvek nadovezuje na dve tekovine savremene civilizacije – antidiskriminaciju i pravo na jednaku šansu. Pomenute teme nisu preterano interesantne ni za političare ni za medije. Stoga je potreban konstantan napor civilnog društva da bi se one držale u fokusu donosilaca odluka, kao i najšire javnosti. Ohrabrujuće je to što, kada se fokus postigne, postoji spremnost državnih institucija da preduzmu korake radi konkretnih rešenja. Angažmanom civilnog društva doprinosi se da spremnost države za rešavanje problema u tvojoj oblasti pređe s deklarativnog opredeljenja na kreiranje vidljivih promena.

Kada se govori o invalidnosti i pravima osoba sa invaliditetom uglavnom se misli na pristupačnost, odnosno fizičke, psihičke, komunikacijske ili slične prepreke koje postoje u okruženju i koje onemogućavaju osobe s invaliditetom da učestvuju u životu zajednice. Nepostojanje pristupačnog okruženja dovodi do njihove isključenosti iz društva. S druge strane, društvo se lišava potencijala, talenta i doprinosa koji te osobe mogu da daju zajednici, te je na taj način, društvo u celini oštećeno.

Centar „Živeti uspravno“ bavi se godinama tom temom, i zajedno sa mnogobrojnim organizacijama predstavlja kanal za primenu međunarodnih iskustava, prvenstveno iskustva i preporuka međunarodne Mreže evropskog koncepta za pristupačnost (EuCAN). Beneficijent rada te organizacije i ostalih koje se bave problemima pristupačnosti, pored osoba sa invaliditetom jesu i ostale kategorije stanovništva, poput male dece, roditelja sa malom decom, starih osoba, trudnica, osoba sa povećanom telesnom masom ili onih sa privremenim oštećenjima, koje se suočavaju sa teškoćama prilikom kretanja i obavljanja svakodnevnih aktivnosti. Vodeći računa o potrebama tih ljudi, doprinosimo stvaranju društvene kohezije, koja je neophodan preduslov da celokupno društvo krene napred. Stvaranje društvene kohezije jeste jedan od osnovnih ciljeva Fonda za otvoreno društvo.

Jadranka JELINČIĆ

Direktorka Fonda za otvoreno društvo Srbija

PARTNER

Južnobački upravni okrug, čije je sedište u Novom Sadu, jedan je od sedam okruga u AP Vojvodini i obuhvata područje 12 lokalnih samouprava – Bač, Bačku Palanku, Bački Petrovac, Bečež, Beočin, Srbobran, Sremske Karlovce, Temerin, Titel, Vrbas, Žabalj i Novi Sad.

Projekat „Mreža gradova i opština za sve“ je za Južnobački okrug izuzetno značajan jep lokalnim samoupravama nudi mogućnost da sagledaju i reše probleme pristupačnosti izradom planskih dokumenata u toj oblasti.

Podrška „Centru živeti uspravno“ na realizaciji tog projekta pružena je kroz partnerstvo kako bi se realizacijom aktivnosti gradovi i opštine Južnobačkog okruga motivisale za stvaranje okruženja koje će biti pristupačno za sve.

Opštine koje su se uključile u projekat edukovane su o potrebi, principima i metodologiji za stvaranje pristupačnog okruženja, posle čega su fomirane mreže timova koje će raditi na implementaciji pristupačnosti u svojoj lokalnoj samoupravi.

Stvaranje pristupačnosti za sve jeste od velikog značaja za društvo u celini, jer se na taj način poboljšava kvalitet života i osoba sa invaliditetom i ostalih kategorija društva.

Darija ŠAJIN

Načelnica Južnobačkog upravnog okruga

PARTNER

U ostvarivanju osnovnih funkcija, pokrajinski Zavod za socijalnu zaštitu posebnu pažnju posvećuje partnerskom delovanju sa svim akterima i u sistemu socijalne zaštite i sa organizacijama iz ostalih sistema, iz javnog ili nevladinog sektora. Zavod promoviše ideju o društvu u kome je svako ljudsko biće, bez obzira na karakteristike i specifičnosti prihvaćeno, participira u njemu i ima mogućnost izbora, s ciljem da se u našoj kulturi učvrste univerzalne ljudske, etičke i profesionalne vrednosti, promoviše najbolji interes korisnika ili građana kao ključni pristup u delovanju.

Partnerstvo između „Centra živeti uspravno“, lidera u oblasti pristupačnosti u našem regionu, i Pokrajinskog zavoda, ustanove iz sistema socijalne zaštite, jeste od velikog značaja, posebno ako se ima u vidu da Zavod upravo nastoji da doprinese razvoju društva jednakih šansi i mogućnosti.

Centar „Živeti uspravno“ je u saradnji sa partnerima, među kojima je i Pokrajinski zavod za socijalnu zaštitu, pokrenuvši novi projekat – „Mreža gradova i opština za sve“, za osnovni cilj projekta odredio unapređenje kvaliteta života ljudi u gradovima i opštinama Vojvodine povećanjem pristupačnosti okruženja, proizvoda i usluga. U okviru projekta, Zavod je sproveo obuku predstavnika opština o strateškom planiranju i pružio metodološku, mentorsku podršku opštinama u izradi lokalnih akcionih planova za pristupačnost. Do kraja 2010, uz pomoć Zavoda, izrađeni su akcioni planovi u 10 opština i gradova Vojvodine – Žabalju, Titelu, Temerinu, Inđiji, Zrenjaninu, Bačkoj Palanci, Somboru, Apatinu i Vrbasu, a u toku je izrada strateškog plana u Pančevu.

Zajedničkim aktivnostima koje su realizovane u lokalnim zajednicama u Vojvodini učinjen je prvi korak da se obezbede preduslovi za rad na istinskoj promeni uobičajene prakse u zajednici, kao i stvaranju ljudskih resursa za planiranje i dizajniranje u skladu sa principima pristupačnosti.

Rada MITROVIĆ

Direktorka Pokrajinskog zavoda za socijalnu zaštitu

PARTNER

Udruženje za reviziju pristupačnosti (URP) je neprofitno udruženje građana, osnovano 2009. godine. Osnivači URP-a su priznati pojedinci koji se zalažu za izgradnju elemenata pristupačnosti i primenu standarda pristupačnosti radi stvaranja okruženja koje koristi svim ljudima. Pristupačnost, naime, podrazumeva sve ono što svakom pojedincu omogućava da samostalno živi i učestvuje u svim aspektima života, na jednakoj osnovi.

Smatramo da se održiva izgradnja pristupačnog okruženja najbolje može postići primenom Evropskog koncepta pristupačnosti (EKP). Pomenuti koncept predstavlja stručnu podršku svima koji učestvuju u planiranju javnih prostora, objekata, servisa, usluga i proizvoda kako bi mogli da ih koriste svi ljudi, bez obzira na njihove fizičke, senzorne, intelektualne, socijalne karakteristike ili godine starosti.

Evropski koncept pristupačnosti jesu sabrana iskustva zemalja širom Evrope koja pokazuju da se problem pristupačnosti može rešiti jedino ukoliko se shvati kao širi koncept – rad na okruženju koje uvažava sve ljudske potrebe, potrebe osoba sa invaliditetom, starih ljudi, trudnica, dece. Kao rad koji, zauzvrat, podstiče sve ljude da to isto fizičko i društveno okruženje poštuju.

Aktivnosti projekta „Mreža gradova i opština za sve“ su važni koraci u planiranju i stvaranju pristupačnog okruženja u Vojvodini. Tokom sastanaka sa predstavnicima opština i gradova trudili smo se da analiziramo ljudske potrebe i zahteve. Uključivali smo krajnje korisnike u planiranje da bi krajnja poruka bila jasna – pristupačno okruženje jeste investicija koja doprinosi poboljšanju kvaliteta života svih stanovnika, a ne milostinja za osobe sa invaliditetom.

Vidan DANKOVIĆ

Predsednik Udruženja za reviziju pristupačnosti

PANČEVO

REČ GRADONAČELNICE

Grad Pančevo se priključio Projektu "Mreža gradova i opština za sve" koji se sprovodi na teritoriji AP Vojvodine kako bi se doprinelo unapređenju kvaliteta života ljudi stvaranjem pristupačnog okruženja za sve. Učešćem u projektu, grad se obavezao da izradi lokalnu strategiju pristupačnosti.

Kao gradonačelnica Pančeva izražavam zadovoljstvo činjenicom da je Pančevo opredeljeno da prilagodi postojeće izgrađeno okruženje, kao i da gradnju objekata u budućnosti izvodi u skladu sa principom pristupačnosti, koji ima evropsku dimenziju, i koji je postao prirodna komponenta evropskih političkih dokumenata, preporuka i direktiva.

Od 2002, Pančevo planira i usmerava razvoj donošenjem strategija razvoja i akcionih planova koji se odnose na različite oblasti života grada i njegovih građana. S obzirom na to da su pojedini aspekti složenog problema pristupačnosti već obuhvaćeni donetim strategijama grada ili strategijama čija je izrada u toku, Strategijom pristupačnosti se prepoznaju problemi fizičke pristupačnosti u prostoru i predlažu njihova rešenja. Dokument se odnosi na period od 2011. do 2015. godine.

Izradom i donošenjem Strategije pristupačnosti javnih objekata i površina, Pančevo će nastojati da javnost sagleda probleme osoba sa otežanim kretanjem i da njegovi građani prepoznaju značaj i prednosti okruženja koje je pristupačno za sve.

Izradom Strategije pristupačnosti, kao prvim korakom u dugotrajnom procesu stvaranja pristupačnog okruženja, jasno se izražava opredeljenost Pančeva da se svim građanima obezbede jednake mogućnosti za učestvovanje u svim aspektima života, tako da se fizičko okruženje, proizvodi i usluge učine pristupačnim, upotrebljivim i razumljivim za svakoga u najvećoj meri, na najsamostaliji i najprirodniji način.

Vesna MARTINOVIĆ
Gradonačelnica Pančeva

NAZIV PLANA: Strategija pristupačnosti javnih objekata osobama sa otežanim kretanjem - Grad Pančevo

VREMENSKI OKVIR: Od 2011. do 2015. godine

LOKALNI TIM:

Gradonačelnica Pančeva je posle konsultovanja stručnih službi Gradske uprave, donela odluku da Grad Pančevo aktivno učestvuje u projektu „Mreža gradova i opština za sve“ koji realizuje Centar „Živeti uspravno“.

Rešenjem od 24. maja 2010. gradonačelnica Pančeva obrazovala je Tim za izradu Nacrta strategije pristupačnosti javnih objekata osobama sa otežanim kretanjem - Grad Pančevo 2011-2015 u čiji sastav su imenovani:

1. Svetlana Drakulić Stefanović, diplomirani inženjer arhitekture, pomoćnik sekretara za urbanizam i građevinarstvo Sekretarijata za urbanizam, građevinske i stambeno-komunalne poslove, koordinatorka Tima,
2. Piroška Krmpotić, diplomirani inženjer arhitekture, samostalni stručni saradnik u Sekretarijatu za urbanizam, građevinske i stambeno-komunalne poslove, član Tima,
3. Damir Jovanović, diplomirani inženjer saobraćaja, zaposlen u JP „Direkcije za izgradnju i uređenje Pančeva“, član Tima,
4. Gordana Krstić, profesor fizičkog vaspitanja, stručna saradnica za individualni sport i sport osoba sa invaliditetom, Sekretarijat za javne službe i socijalna pitanja, član Tima,
5. Anđelija Cvetić, diplomirani inženjer arhitekture, stručna saradnica u Odeljenju za strateško i projektno planiranje Sekretarijata za skupštinske poslove, poslove gradonačelnika i Gradskog veća, sada pomoćnik sekretara za strateško planiranje i pomoć investitorima Sekretarijata za privredu i ekonomski razvoj, član Tima.

Tim je na prvom sastanku razmatrao i doneo Plan izrade strategije.

KONTEKST:

Centar „Živeti uspravno“ kao pokretač projekta „Mreža gradova i opština za sve“ pozvao je u aprilu 2010. Pančevo da se uključi u projekat kako bi izradio strateški dokument u oblasti pristupačnosti i započeo njegovu realizaciju.

Od 2002. Pančevo aktivno planira i usmerava razvoj pomoću strategija razvoja i akcionih planova. Na taj način usvojene su – *Strategija razvoja opštine Pančevo 2007-2025, Strategija kulturnog razvoja grada Pančeva 2010 - 2015, Strategija brige o mladima 2007-2012, Strategija za društvenu integraciju Roma 2007-2012, Stambena strategija grada Pančeva 2007-2012, Strategija razvoja sporta grada Pančeva 2010-2014, Lokalni ekološki akcioni plan* i ostali srednjoročni i dugoročni dokumenti.

U toku je izrada *Strategije za unapređenje javnog informisanja*, dok je u planu i izrada *Strategije iz oblasti socijalne zaštite*.

Kada se govori o strateškom dokumentu koji odnosi na pristupačnost, stručne službe Gradske uprave Pančeva opredelile su se da se obuhvate fizičke aspekte pristupačnosti i da dokument bude usmeren na narednih pet godina, odnosno na period od 2011. do 2015. godine.

Tim se opredelio da u skladu s pozitivnom praksom u gradu, dokument bude izrađen uz učešće svih zainteresovanih i odgovornih strana i dostupan javnosti tokom čitavog procesa izrade. Takođe, odlučeno je da dokument ima karakter strategije s elementima akcionog plana, iz koga će moći da se pripremaju godišnji planovi za realizaciju različitih predloženih mera.

U početnoj fazi, rad u okviru Tima podrazumevao je evidenciju zakona koji regulišu pomenutu oblast, i u oblasti ostvarenja ljudskih prava i u oblasti izgradnje, analizu sličnih strateških dokumenata u Republici Srbiji i okruženju, te kreiranje baze s dostupnom literaturom i pozitivnim primerima da bi se članovima tima omogućilo da kvalitetnije sagledaju problematiku pristupačnosti.

U drugoj fazi, Tim je pristupio izradi okvira i sadržaja strategije pristupačnosti, izdvojivši u tom procesu:

1. *Uvodni deo* koji je definisao okvir pančevačke strategije pristupačnosti,
2. *Radne grupe* koje su se bavile određenim aspektima, odnosno oblastima u kojima će biti primenjen princip pristupačnosti, a koje predstavljaju centralni deo strategije,
3. *Završne odredbe* koje podrazumevaju definisanje načina implementacije strateškog dokumenta.

Na definisanje oblasti kojima će se baviti strategija, a na taj način i na formiranje radnih grupa uticalo je nekoliko faktora:

- Aspekti na koje grad može imati direktan uticaj (uglavnom podsticajno),
- Trenutna situacija sa stanovišta pristupačnosti u Pančevu i naseljenim mestima,
- Tretiranje potreba lica sa otežanim kretanjem i nastojanje da se ostvari „neprekinuti lanac kretanja“, zbog čega se tim opredelio da u oblasti kojima će se baviti strategija uvrsti i javne površine, kao i stambene zgrade - privatne i društvene stanove,
- Pretpostavljeni broj korisnika sa otežanim kretanjem koji koriste pojedine usluge,
- Tretiranje zakonske regulative koja definiše fizički aspekt pristupačnosti.

Tim je, na početku projekta, naišao na sledeće teškoće, koje su suštinski uticale na dalji rad:

- ne postoji analiza objekata (javnih i privatnih), analiza javnih površina i analiza saobraćaja koja bi pružila odgovarajuće polazište za kreiranje strategije pristupačnosti,
- ne postoji evidencija građana koji imaju otežano kretanje, kao na primer broj lica ili struktura korisnika sa otežanim kretanjem.

Kako Tim nije imao na raspolaganju resurse da pre izrade strategije dobije istraživanje ciljne grupe (osobe sa otežanim kretanjem) i predmeta strategije (fizički aspekti objekata i površina), članovi Tima su se opredelili da se oslone na postojeće podatke koji su posredno upotrebljivi, na iskustva osoba sa otežanim kretanjem i na profesionalna i lična saznanja članova Tima.

U komunikaciji sa članom Gradskog veća zaduženim za socijalnu zaštitu, dr. Novicom Đorđevićem, imajući u vidu nepovoljne finansijske prilike u budžetu Grada Pančeva, kao i vreme sporovđenja strategije, Tim se opredelio da u predlozima bude realističan i da predlaže rešenja koja nisu previše skupa, s tim da se zadovolje standardi pristupačnosti. Takođe, konstatovano je da se tim problemom grad do sada nije organizovano i sveobuhvatno bavio i da će svaki pomak biti dobrodošao i podsticajan u stvaranju pristupačnog okruženja.

OBLASTI STRATEGIJE:

Uzimajući u obzir raličite aspekte pristupačnosti, kao i broj korisnika sa otežanim kretanjem, Tim je prepoznao oblasti kojima će se baviti strategija i formirao radne grupe za dalji rad na izradi Nacrta strategije pristupačnosti javnih objekata osobama sa otežanim kretanjem - Grad Pančevo 2011-2015:

1. Javni objekti zdravstvene i socijalne zaštite,
2. Javni objekti - ustanove obrazovanja i kulture, privredni i drugi subjekti,
3. Stambene zgrade - privatni i društveni stanovi,
4. Transport - javni gradski prevoz,
5. Javne površine.

Članovi Tima su, uz podršku stručnjaka iz Gradske uprave i JP «Direkcije za izgradnju i uređenje Pančeva», organizovali prvi otvoreni sastanak na kome su, posle informisanja prisutnih o temi i o okviru strategije, a posle prezentacije predstavnika Centra „Živeti uspravno“, u okviru radnih grupa, identifikovali probleme i ciljeve u svakoj od predloženih oblasti. U tom delu posebno je dragocen doprinos krajnjih korisnika u pogledu objektivnog sagledavanja problema fizičke pristupačnosti i učešće organizacija civilnog društva čiji članovi imaju problem sa otežanim kretanjem.

Medijska promocija sastanka i izrade strategije omogućila je da veći broj građana Pančeva i naseljenih mesta bude informisan da je u toku izrada strategije i da su zainteresovani u mogućnosti da daju doprinos izradi strategije.

Dalji rad u okviru radnih grupa podrazumevao je izdvajanje problema, ciljeva, mera, vremena realizacije i odgovornih institucija za realizaciju. Podaci koji su bili dostupni, uključujući i aspekte koje prevazilaze okvire lokalne samouprave (donošenje zakona, obezbeđivanje dodatnih sredstava lokalnim samoupravama za adaptaciju objekata podrškom nadležnih pokrajinskih i republičkih institucija), navedeni su i obrazloženi u uvodnom delu zapisnika sa sastanka svake radne grupe.

U zavisnosti od radne grupe evidentirani su problemi:

- većina objekata građena je u periodu kada su važili drugačiji propisi i standardi gradnje,
- adaptacija objekata je skupa,
- nemogućnost da se u okviru parcele objekta izgradi pristupna rampa,
- nizak nivo znanja u oblasti pristupačnosti,
- ne postoji dovoljno finansijskih sredstava za implementaciju strateškog dokumenta i slično.

Ciljevi koje strategijom treba postići odnose se na sinhronizovano delovanje različitih službi kako bi se što brže omogućilo da određeni broj objekata postane pristupačan, izdvajanje podsticajnih sredstava iz budžeta grada i iznalaženje eksternih izvora finansiranja za adaptaciju objekata, veći napor institucija javne namene da postanu pristupačne za sve korisnike i unapređenje znanja učesnika u gradnji u oblasti arhitektonske pristupačnosti.

DALJI KORACI:

Tim je u fazi objedinjavanja materijala radnih grupa i njihovog usaglašavanja, kao i pripreme uvodnog dela - obuhvata strategije i zaključnog dela - načini implementacije strategije. Posle prve verzije integralnog teksta, Nacrt će biti postavljen na sajtu Grada Pančeva i upućen zainteresovanim građanima i institucijama radi sugestija i unapređenja teksta. U toj fazi Tim će organizovati drugi otvoreni sastanak da bi sa što većim brojem zainteresovanih institucija, organizacija i pojedinaca unapredio integralni tekst.

Posle finalizacije teksta, *Nacrt strategije pristupačnosti javnih objekata osobama sa otežanim kretanjem - Grad Pančevo 2011-2015* biće upućen Skupštini grada Pančeva na razmatranje i usvajanje, a Timu zaduženom za implementaciju strategije će biti povereni dalji koraci.

KONTAKT:

Svetlana DRAKULIĆ, dipl. inž. arh., Sekretarijat za urbanizam, građevinske i stambeno-komunalne poslove Grada Pančeva,
Kordinator tima za pristupačnost Grada Pančeva
svetlana.drakulic@pancevo.rs

SOMBOR

REČ GRADONAČELNIKA

Želim, najpre, da izrazim veliko zadovoljstvo što se Sombor, posle mnogo godina, opredelio za strateško planiranje uz primenu koncepta – Dizajn za sve.

Usvajanje Strategije lokalnog razvoja i njeno usaglašavanje sa Lokalnim akcionim planom Pristupačnost za sve, započinje aktivnija briga za sve naše građane. Na ovaj način želim da se pokrene sredina i da se učini još boljim mestom za život.

Do sada Grad Sombor nije imao ovakav dokument koji će, uveren sam, biti od velikog interesa za građane.

Na kraju, želim posebno da naglasim da se posao ne završava usvajanjem plana već da zapravo počinje i da će predstavljati živi dokument, obavezan za primenu u narednim godinama, uz pomoć kojeg će građani otkrivati i unapređivati svoju budućnost.

Bolju budućnost, svakako!

Nemanja DELIĆ
Gradonačelnik Sombora

NAZIV PLANA: Akcioni plan za pristupačnost u Gradu Somboru

VREMENSKI OKVIR PLANA: Od 2011. do 2014. godine.

LOKALNI TIM:

Rešenjem gradonačelnika Sombora o obrazovanju i imenovanju Tima za pristupačnost na teritoriji Sombora, broj 02-200/2010-11, određena je svrha obrazovanja Tima, imenovani su njegovi članovi i definisan je delokrug rada. Članovi Tima su:

1. Aleksandar Pavlović, JP „Urbanizam“ Sombor, koordinator,
2. Virag Tekenješ, JP „Urbanizam“ Sombor, član,
3. Viktor Despotović, Odeljenje za komunalne poslove GU Grada Sombora, član,
4. Saša Krstić, Direkcija za izgradnju grada Sombora, član,
5. Miodrag Tepavac, Centar za socijalni rad Sombor, član,
6. Marinela Šćepanović, Društvo defektologa Sombor, član,
7. Danijel Mirkov, odbornik Skupštine grada Sombora, član.

KONTEKST:

U procesu obrade podataka analizirane su zainteresovane strane, odnosno ključni partneri u planiranju i sprovođenju Akcionog plana pristupačnosti na teritoriji Sombora i krajnji korisnici - građani. Podaci su analizirani uz pomoć tehnike *swot analize* u opštijoj verziji oko koje se Tim za pristupačnost na teritoriji Sombora usaglasio, te su identifikovane postojeće snage, slabosti, mogućnosti i prepreke za implementaciju pristupačnosti u Gradu.

Kao osnovne snage Grada istaknute su opredeljenost Sombora da rešava problem pristupačnosti, postojanje, posvećenost i rad Tima za pristupačnost na teritoriji Sombora, uključujući i trenutno raspoložive resurse - ljudske, materijalne i tehničke.

Kao nedostatak (slabost) građani i članovi Tima istakli su nedovoljnu informisanost građana o pristupačnosti i konceptu „Dizajn za sve“, neadekvatna postojeća rešenja za pristupačnost objekata, usluga, proizvoda i informacija. Naročito je istaknuta trenutna nepristupačnost – obrazovanja, javnih površina, informacija i usluga javnih ustanova i službi i javnih preduzeća, objekata za sport i rekreaciju i u skladu s tim, odsustvo analize stanja s aspekta pristupačnosti.

Grad Sombor mogućnost za prevazilaženje aktuelnih problema u oblasti pristupačnosti vidi u postojanju „Mreže gradova i opština za sve“, aktuelnim zakonskim i podzakonskim odredbama Republike Srbije, programskom budžetiranju, ali i u političkoj opredeljenosti lokalne samouprave ka strateškim procesima.

Kao potencijane prepreke navode se neusaglašenost pojedinih zakonskih odredbi, politička promenljivost struktura i izostanak sankcija za nepoštovanje zakonskih odredbi koji se odnose na pristupačnost.

STRATEŠKI CILJ:

Na osnovu analize definisan je prioritetni, odnosno strateški cilj: **Stvaranje pristupačnog okruženja primenom koncepta „Dizajn za sve“ u Gradu Somboru.**

SPECIFIČNI CILJEVI I ZADACI:

Cilj 1. Povećanje nivoa svesti građana Sombora o potrebi stvaranja pristupačnog okruženja primenom koncepta „Dizajn za sve“

Zadatak 1.1. Do kraja 2011. sprovesti medijsku kampanju u Somboru o vrednostima okruženja pristupačnog za sve,

Cilj 2. Povećanje nivoa pristupačnosti javnih površina Sombora

Zadatak 2.1. Za period od januara 2011. do januara 2014. sistematski i u nekoliko faza prilikom planiranih i redovnih održavanja sanacija javnih površina i objekata implementirati standarde pristupačnosti,

Cilj 3. Povećanje nivoa pristupačnosti obrazovanja u Somboru

Zadatak 3.1. Do januara 2013. na objektima vaspitno-obrazovnih ustanova u Gradu implementirati standarde pristupačnosti,

Cilj 4. Obezbediti dostupnost objektima i informacijama u javnim ustanovama i službama i javnim preduzećima Sombora

Zadatak 4.1. Do kraja 2012. postaviti info-table na svim planiranim i potrebnim lokacijama i obezbediti pristupačnost za sve,

Cilj 5. Povećanje nivoa pristupačnosti sportsko-rekreativnim sadržajima u Somboru

Zadatak 5.1. Do januara 2013. na objektima za sportsko-rekreativne aktivnosti u Gradu implementirati standarde pristupačnosti.

KONTAKT:

Aleksandar PAVLOVIĆ, dipl. inž. saobraćaja, JP Urbanizam, Sombor,
Koordinator tima za pristupačnost Grada Sombora
aleks.pavlovic@gmail.com

ZRENJANIN

REČ GRADONAČELNIKA

Zrenjanin je grad svih svojih građana. Često se misli da je pristupačnost tema koja se tiče samo osoba sa ograničenjima u aktivnostima jer su oni najvidljivija korisnička grupa izgrađenog okruženja i jedna od retkih koje se bore za poboljšanje u toj oblasti. Međutim, interes svih nas jeste da stvorimo okruženje koje odgovara najširem broju stanovnika i u kojem niko neće biti marginalizovan.

Mišljenja smo da bi pristupačnost zgrada, proizvoda i usluga trebala da bude uzeta u obzir već na početku, u fazi osmišljavanja. Postojeće zgrade takođe treba prilagoditi u skladu s potrebama svih građana i građanki.

Zalažemo se za strategiju dizajna za sve koja ima za cilj da dizajn i sastav različitih objekata, okruženja, proizvoda i usluga učini pristupačnim i razumljivim, kao i upotrebljivim za svakog. Naš cilj jeste da izgradimo pristupačno okruženje što znači da želimo da živimo i radimo u okruženju koje uvažava ljudske potrebe.

Pristupačno okruženje treba da uvažava raznolikost korisnika, treba da bude bezbedno i zdravo, da bude funkcionalno i omogućava lako snalaženje i razumljivost.

Kada se uvode novine i želi da se promeni postojeća praksa uvek se postavlja pitanje troškova. Valja reći da eventualni dodatni troškovi u kraćem roku mogu srednjoročno i dugoročno da se isplate. Treba da se setimo da pristupačnost čini gradove privlačnijim, i za ljude koji u njima žive i za potencijalne posetioce (jača lokalni turizam) i kompanije ili stručnjake koji traže pogodno okruženje za pokretanje posla.

Dizajn za sve je od opšteg interesa. Odgovornost za kvalitet života delimo svi, i zainteresovani akteri i donosioci odluka koji imaju uticaja na razvoj, sprovođenje i praćenje politike i strategija.

Mileta MIHAJLOV
Gradonačelnik Zrenjanin

NAZIV PLANA: Lokalni akcioni plan za pristupačnost Grada Zrenjanina

VREMENSKI OKVIR PLANA: Od 2011. do 2013. godine.

LOKALNI TIM:

Gradonačelnik je Rešenjem obrazovao Koordinacioni tim čiji je zadatak bio da izradi Lokalni akcioni plan za pristupačnost. Tim je sastavljen od šest članova, predstavnika javnih preduzeća, javnih ustanova, ali i nevladinog sektora.

Članovi Tima koji su radili na Lokalnom akcionom planu za pristupačnost su:

1. Alma Ferhat, Gradska uprava Grada Zrenjanina, koordinatorka Tima,
2. Jelena Dragić, Gradska uprava Zrenjanin, član,
3. Vladimir Panin, Udruženje slepih i slabovidih Zrenjanin, član,
4. Maja Drča, Centar za socijalni rad OSŠ «9.maj», član,
5. Tihomir Đurić, Udruženje paraplegičara Banata, član,
6. Nenad Maksić, Direkcija za izgradnju Grada Zrenjanina, član.

Tim je imao sledeće zadatke: analiza situacije, određivanje ciljeve, osmišljavanje strategije, definisanje akcija i resursa kako bi se sačinio kvalitetan akcioni plan.

KONTEKST:

U Zrenjaninu se u proteklom periodu radilo na poboljšanju standarda pristupačnosti u pogledu omogućavanja pristupačnosti javnim površinama, institucijama i javnim preduzećima, obezbeđivanju nesmetanog i bezbednog korišćenja saobraćajnica postavljanjem zvučnih semafora i uklanjanjem (obaranjem) velikog broja ivičnjaka koji su predstavljali smetnju i onemogućavali kretanje licima koja koriste kolica.

Pojam pristupačnosti pojavljuje se i u dokumentu „Plan razvoja socijalne zaštite opštine Zrenjanin“ gde je jedan od označenih operativnih ciljeva obezbeđivanje pristupačnosti grada i naseljenih mesta.

Kao logičan nastavak započetih operativnih zadataka Grad Zrenjanin je u martu 2010. pristupio „Mreži gradova i opština za sve“, projektu koji sprovodi Centar „Živeti uspravno“ iz Novog Sada, zajedno sa partnerima – Pokrajinskim zavodom za socijalnu zaštitu, Južnobačkim upravnim okrugom i Udruženjem za reviziju pristupačnosti.

Lokalni akcioni plan za pristupačnost jeste važan dokument koji Grad donosi i koji treba da pomogne boljem rešavanju problema u toj oblasti na lokalnom nivou. Plan predstavlja početnu tačku za reorganizaciju oblasti planiranja kako bi se bliže odredile potrebe zajednice, a s druge strane ima za cilj da se promoviše uključenost svih društvenih grupa kako bi se osigurao i podigao kvalitet života građana Zrenjanina.

Bilo je značajno da izbor strateških ciljeva, specifičnih ciljeva i zadataka bude potkrepljen pouzdanim, tačnim i odgovarajućim informacijama. Stoga su članovi Tima na osnovu prikupljenih podataka i informacija pripremili listu projekata koji bi ušli u Lokalni akcioni plan za pristupačnost i

prosledili je na ponovni uvid i procenu ostalim lokalnim akterima. Pristigle sugestije i informacije su uzete u obzir i uvrštene u Plan.

Od konsultanata Centra „Živeti uspravno“ iz Novog Sada dobijeni su priručnici i korisne sugestije prilikom pisanja Lokalnog akcionog plana.

Na kraju, Lokalni akcioni plan za pristupačnost Grada Zrenjanina jeste rezultat saradnje između partnera koji su posvećeni poboljšanju pristupačnosti okruženja, što je preduslov koji garantuje jednake prilike i puno učešće svih građana i građanki.

STRATEŠKI CILJ:

Lokalni akcioni plan za pristupačnost Zrenjanina sadrži jedan strateški cilj i sedam specifičnih ciljeva:

Strateški cilj: ***Povećanje nivoa pristupačnosti za sve građane/ke.***

SPECIFIČNI CILJEVI I ZADACI:

Cilj 1. Doneti odluku na nivou Grada Zrenjanina o budućoj primeni koncepta „Dizajn za sve“ prilikom izgradnje novih i adaptacije starih objekata, formiranja i uvođenja novih usluga kao i kod izmena već postojećih usluga

Zadatak 1.1. U toku 2011. raditi na pripremanju uslova za donošenje odluke o primeni koncepta „Dizajn za sve“,

Cilj 2. Učiniti pristupačnim informacije prezentovane na sajtu Gradske uprave

Zadatak 2.1. Uvođenje pristupačnih formata informacija na zvaničan sajt zrenjaninske Gradske uprave,

Cilj 3. Učiniti pristupačnim Uslužni centar Zrenjanina

Zadatak 3.1. Otvoriti ulaz sa postojećom rampom koji vodi ka Uslužnom centru,

Cilj 4. Obaranje ivičnjaka na teritoriji Zrenjanina

Zadatak 4.1. U periodu 2011-2013 sistematski, i u nekoliko faza, prilikom planiranih i redovnih održavanja puteva implementirati standarde pristupačnosti obaranjem ivičnjaka,

Cilj 5. Uklanjanje trafika na teritoriji Zrenjanina

Zadatak 5.1. U periodu 2011-2013 sistematski, i u nekoliko faza, prilikom planiranih i redovnih održavanja puteva i trotoara implementirati standarde pristupačnosti uklanjanjem trafika koje su postavljene na neodgovarajućim mestima jer stvaraju prepreku u kretanju građana,

Cilj 6. Prilagođavanje objekata zdravstvene zaštite standardima pristupačnosti

Zadatak 6.1. U periodu 2011-2013 sistematski, prilikom planiranih sanacija i redovnih održavanja zdravstvenih objekata, implementirati standarde pristupačnosti poput – dogradnja rampi, rekonstrukcija unutrašnjeg prostora objekata, ugrađivanje ručki na stepeništu i u toaletima,

Cilj 7. Izrada planova za vrtiće i škole prema standardima pristupačnosti

Zadatak 7.1. U periodu 2011-2013 sistematski, prilikom planiranih i redovnih održavanja sanacija školskih i predškolskih objekata, implementirati standarde pristupačnosti – dogradnja rampi na glavnim i sporednim ulazima u školske i predškolske objekte i rekonstrukcija unutrašnjeg prostora tih objekata.

KONTAKT:

Alma FERHAT, samostalni stručni saradnik, Gradska uprava Zrenjanina, koordinator tima za pristupačnost Grada Zrenjanina

alma.ferhat@grad.zrenjanin.rs

APATIN

REČ PREDSEDNIKA OPŠTINE

Izražavam veliko zadovoljstvo što se Opština Apatin opredelila za strateško planiranje. Cilj ovog Akcionog plana jeste dopuna projekta Strategije razvoja opštine Apatin i stvaranje uslova za bolje uslove života građana.

Ovaj dokument delo je grupe stručnih ljudi i neophodan je za nesmetano pristupanje fondovima iz koji se finansiraju različiti projekti od interesa za život i budućnost građana Apatina.

Posebno naglašavam da se aktivnosti na poboljšanju pristupačnosti ne završavaju usvajanjem ovog plana već da zapravo tek započinju. Nadam se da će sve institucije, društveni i privatni sektor kao i pojedinci raditi zajedno na realizaciji ciljeva Akcionog plana!

Živorad SMILJANIĆ
Predsednik Opštine Apatin

NAZIV PLANA: Lokalni akcioni plan za pristupačnost Opštine Apatin

VREMENSKI OKVIR PLANA: Od 2011 do 2015. godine.

LOKALNI TIM:

Predsednik Opštine Apatin dr Živorad Smiljanić je 18. maja 2010. potpisao Saglasnost za učešće Opštine Apatin u projektu "Mreža gradova i opština za sve" koji na teritoriji Vojvodine sprovodi Centar "Živeti uspravno", u saradnji sa partnerima. U skladu s ciljevima projekta, Opština Apatin preuzela je obavezu izrade lokalne strategije pristupačnosti u saradnji sa članovima projektnog tima Centra "Živeti uspravno".

U Saglasnosti o aktivnom učešću u okviru projekta "Mreža gradova i opština za sve" predsednik Opštine Apatin doneo je Rešenje o imenovanju Tima za izradu Nacrta strategije pristupačnosti javnih objekata Apatin 2011-2015 u sledećem sastavu:

1. Snežana Milešević, koordinatorka LER-a u Kabinetu predsednika Opštine, zadužena za strateško i projektno planiranje, koordinatorka Tima,
2. Miro Nerlović, rukovodilac Odeljenja za opštu upravu, društvenu delatnost i skupštinske poslove, zadužen za primenu metodologije strateškog planiranja i organizaciju izrade integralnog teksta strategije, član,
3. Nebojša Ugarković, stručni saradnik za poslove iz oblasti urbanizma u Odeljenju za stambeno-komunalnu delatnost, zaštitu životne sredine, urbanizam, građevinsko i imovinsko pravne poslove, zadužen za primenu Zakona o planiranju i izgradnji Republike Srbije, Pravilnika o uslovima projektovanja i planiranja vezanim za nesmetano kretanje dece, starih, hendikepiranih i invalidnih lica Srbije i ostalih propisa iz navedene oblasti, član,
4. Dragan Popović, stručni saradnik za poslove saobraćaja u JP Direkcija za izgradnju, zadužen za primenu Zakona o bezbednosti saobraćaja i Zakona o javnim putevima Republike Srbije, Pravilnika o uslovima projektovanja i planiranja vezanim za nesmetano kretanje dece, starih, hendikepiranih i invalidnih lica Srbije i ostalih propisa iz navedene oblasti, član,
5. Vesna Stanković, stručna saradnica u JP Direkcija za izgradnju, rukovodilac tehničke službe, zadužena za identifikaciju javnih objekata i izradu kriterijuma za njihovu adaptaciju u odnosu na zakonske propise i standarde i uključivanje predstavnika tih objekata u proces izrade Strategije, članica,
6. Dušanka Popović, generalni sekretar Sportskog saveza Opštine Apatin, zadužena za planiranje korišćenja sportskih objekata i rekvizita i uključivanje predstavnika sportskih ustanova i udruženja Opštine, članica,
7. Slobodan Smiljanić- zaposlen u MZ Apatin na poslovima nadzornog organa za hidroradove, objekte niskogradnje i visokogradnje zadužen za planiranje praćenje i implementaciju Strategije u ovoj oblasti, član,
8. Borić Tankosić, pravnik, viši saradnik u boračko-invalidskoj zaštiti u Odeljenja za opštu upravu društvene delatnosti i skupštinske poslove zadužen za uključivanje

predstavnik socijalnih i zdravstvenih ustanova i predstavnik udruženja osoba sa invaliditetom i primenu zakona u oblasti socijalne politike i ljudskih prava u procesu izrade Strategije, član,

9. Miloš Đerić, koordinator u Kancelariji za mlade Opštine Apatin, član Saveta za mlade, zadužen za uključivanje predstavnika udruženja mladih, za primenu metodologije strateškog planiranja i izradu integralnog teksta strategije, član.

Tim za izradu Lokalnog akcionog plana pristupačnosti sastajao se više puta tokom trajanja projekta kako bi došao do radne verzije Plana pristupačnosti Opštine Apatin.

KONTEKST:

Dosadašnje aktivnosti rada u Opštini Apatin, kada je reč o pristupačnosti, govore o tome da i pored činjenice da postoje pojedine rampe za pristup korisnicima invalidskih kolica objektima kao što su domovi zdravlja i ostali javni objekti, situacija nije zadovoljavajuća. S obzirom na to da je zaključeno da se dosta toga još može uraditi u oblasti pristupačnosti, odlučeno je da se sačini Lokalni akcioni i realizuju planirane aktivnosti.

Postojeći zakoni i pravilnici definišu obaveze lokalne samouprave za unapređenje pristupačnosti i predstavljaju pravni osnov za izradu strategije.

Osnovni zakoni i pravilnici koji definišu pomenutu oblast su:

- Zakon o planiranju i izgradnji, koji precizira standarde pristupačnosti, obavezne tehničke mere, standarde i uslove projektovanja, planiranja i izgradnje kojima se osigurava nesmetano kretanje i pristup osobama sa invaliditetom, deci i starim osobama,
- Pravilnik o uslovima za planiranje i projektovanje objekata koji se odnosi na nesmetano kretanje dece, starih, hendikepiranih i invalidnih lica, a koji određuju urbanističko - tehničke uslove za planiranje prostora javnih saobraćajnih i pešačkih površina, prilaza do objekata i projektovanje objekata, kao i posebnih uređaja u njima, a obezbeđuje nesmetano kretanje dece, starih, hendikepiranih i invalidnih lica,
- Zakon o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom, kojim se zabranjuje diskriminacija na osnovu invalidnosti u pogledu dostupnosti usluga i pristupa objektima u javnoj upotrebi i javnim površinama.

Lokalni akcioni plan pristupačnosti Opštine Apatin će omogućiti da:

- se umreže lokalni akteri koji se bave ovom problematikom,
- da se obezbedi komunikacija sa pokajinskim i nacionalnim akterima kako bi se efikasnije realizovao Plan,
- da se efikasno i efektivno koriste raspoloživi resursi,
- da Opština Apatin adekvatno poveže aktuelne procese i napravi značajne veze sa ostalim relevantnim lokalnim strateškim dokumentima kao što su:
  - Strategija razvoja socijalne zaštite
  - LAP za mlade 2010-2014

- LAP za obrazovanje Roma Opštine Apatin
- Strategija ekonomskog i održivog razvoja Opštine Apatin
- LAP za zapošljavanje u Opštini Apatin.

STRATEŠKI CILJ:

Povećanje nivoa pristupačnosti javnih objekata i prostora za sve građane na teritoriji Opštine, sprovođenjem koncepta „Dizajn za sve“.

SPECIFIČNI CILJEVI I ZADACI:

Cilj 1. Formiranje fizički pristupačnog prostora u skladu sa propisanim standardima u svim javnim ustanovama Opštine Apatin

Zadatak 1.1. Realizovati do juna 2012, u nekoliko faza, i to prilikom redovnih održavanja sanacija javnih objekata, sprovođenje standarda pristupačnosti (dogradnja i rekonstrukcija ulaza i unutrašnjeg prostora objekta u cilju povećanja pristupačnosti),

Cilj 2. Poboljšanje kvaliteta boravka građana u javnom prostoru dogradnjom postojećih ili izgradnjom novih sadržaja (urbanog mobilijara i drugih rekvizita)

Zadatak 2.1. Dopuna postojećeg urbanog mobilijara u Opštini Apatin,

Zadatak 2.2. Dopuna parkovskih rekvizita na dečjim igralištima, informacione i saobraćajne infrastrukture,

Cilj 3. Poboljšanje uslova za kretanje biciklista i povećanje nivoa pristupačnosti javnih prostora kompletiranjem postojećih biciklističkih i pešačko-biciklističkih trasa i izgradnjom novih

Zadatak 3.1. Do polovine 2011. obezbediti sve formalne preduslove za radove na biciklističkim i biciklističko pešačkim stazama,

Zadatak 3.2. Do 2013. realizovati izvođenje radova na biciklističkim i biciklističko pešačkim stazama,

Cilj 4. Izgradnja javnih toaleta po konceptu „Dizajn za sve“, povećanje dostupnosti javnih toaleta za sve građane jednako, izgradnjom pristupačnih javnih toaleta

Zadatak 4.1. Do juna 2012. analizirati potencijalne lokacije za javne toalete i obezbediti formalne preduslove za njihovu izgradnju,

Zadatak 4.2. Do 2013. izgraditi pristupačne javne toalete na četiri lokacije Opštine Apatin (centar grada, gradska pijaca, obala Dunava, Banja „Junaković“).

KONTAKT:

Snežana MILEŠEVIĆ, dipl. inž. arh., koordinatorka za lokalno ekonomski razvoj u Kabinetu predsednika Opštine Apatin
 Koordinatorka tima za pristupačnost Opštine Apatin
snezana.arh@gmail.com

BAČKA PALANKA

REČ PREDSEDNIKA OPŠTINE

Opština Bačka Palanka je najveći proizvođač podnih obloga na svetu, najveći proizvođač voća i povrća na Balkanu, jedan od najvećih proizvođača piva, najatraktivnije lovište, ali su uz sve to, u Opštini Bačka Palanka, najveći kvalitet ljudi.

Cilj lokalne samouprave jeste da bude servis svih svojih građana. Osnov za postizanje toga cilja jesu javnost rada, transparentnost, uvažavanje, jednakost i sprečavanje svakog oblika diskriminacije.

Pristupačnije okruženje osobama sa invaliditetom, ostarelim licima, deci, doprineće da njihov život bude kvalitetniji i bolji.

Pristupanje izradi Akcionog plana pristupačnosti na teritoriji Opštine Bačka Palanka, pokazuje jasnu političku opredeljenost i zrelost opštinskih struktura da u sve procese planiranja i rada ravnopravno prihvate i uključe sve građane.

Dragan BOZALO

Predsednik Opštine Bačka Palanka

NAZIV PLANA: Akcioni plan pristupačnosti na teritoriji Opštine Bačka Palanka

VREMENSKI OKVIR PLANA: Od 2011. do 2014. godine

LOKALNI TIM:

Radi izrade Lokalnog akcionog plana pristupačnosti na teritoriji Opštine Bačka Palanka, predsednik Opštine formirao je Radnu grupu:

1. Slobodan Prpa, dipl. ecc., Odeljenje za privredu, koordinator Tima,
2. Branka Gajić, Centar za socijalni rad, predsednica Radne grupe,
3. Nada Julinac, Gerontološki centar, zamenik predsednika Radne grupe,
4. Stanka Stanojev, NVO, članica,
5. Tamara Kovačević, Odeljenje za urbanizam i građevinarstvo, članica,
6. Tanja Kukulj, dipl. ecc., služba predsednika Opštine, članica.

Stručne poslove za potrebe Radne grupe obavljala je Opštinska uprava Opštine Bačka Palanka, Odeljenje za urbanizam i građevinarstvo i Odeljenje za privredu.

Uloga radne grupe definisana je kao:

- Unapređenje sopstvenih kapaciteta za planiranje tokom obuke i sastanaka koje je organizovao Centar „Živeti uspravno“,
- Primena usvojenih znanja tokom planiranja,
- Analiza relevantnih nacionalnih i lokalnih strateških dokumenata koji se odnose na pristupačnost,
- Definisane strateških i specifičnih ciljeva, zadataka i aktivnosti,
- Izrada završnog dokumenta i njegovo dostavljanje Skupštini opštine Bačka Palanka na usvajanje.

Ostali akteri uključeni u proces planiranja bili su predstavnici različitih ustanova i institucija na teritoriji Opštine Bačka Palanka – Centar za socijalni rad, škole, predškolske ustanove, Dom zdravlja, Crveni krst, predstavnici pravosudnih organa, privrede, kulture, sporta, turizma, Kancelarija za mlade, lokalni mediji, udruženja osoba sa invaliditetom i ostale lokalne organizacije civilnog društva.

KONTEKST:

Pristupačnost izgrađenoj okolini, informacijama, komunikacijama i prevozu u Opštini Bačka Palanka jeste neadekvatna, što onemogućava primenu svih novih pristupa koji zagovaraju uključenost. Pristupačnost je ključna oblast u stvaranju uslova za jednako učešće svih građana u svim sferama života.

Među strateškim dokumentima donetim na lokalnom nivou samo *Strategija razvoja socijalne zaštite Opštine Bačka Palanka (2008–2012)* delimično je dotakla oblast pristupačnosti. U Strategiji se, u okviru sektorske grupe za osobe sa invaliditetom, kao poseban problem navode arhitektonske barijere u svim javnim objektima. U ostalim strategijama Opštine Bačka

Palanka, pristupačnost se ne pominje.

Na osnovu analize (*swot*) situacije, analize zainteresovanih strana, nekoliko fokus grupa izdvojeni su sledeći prioritetni problemi s aspekta pristupačnosti u Opštini Bačka Palanka:

- Neinformisanost lokalne zajednice o važnosti pristupačnog okruženja,
- Nedovoljno razvijeno zakonodavstvo u toj oblasti,
- Predrasude sredine, posebno u odnosu na osobe sa invaliditetom, netolerancija i nepoznavanje njihovih potreba,
- Nedostatak planova pristupačnosti,
- Nepristupačnost i nefunkcionalnost postojećih javnih objekata (na primer, zgrada Opštine, Dom zdravlja, škole, pošta...), objekata otvorenih za javnost (kafići, restorani..) i javnog prevoza,
- Nedostatak materijalnih sredstava,
- Neodgovarajuća revizija projekata za koje se izdaje građevinska dozvola,
- Neodgovarajuća kontrola inspekcijuskog nadzora.

Pored navedenog, kao specifičan problem navedeno je da se na teritoriji Opštine ne vodi dovoljno računa o elementima pristupačnosti prilikom novogradnje, kao i prilikom rekonstrukcije i sanacije postojećih objekata i javnih površina.

Proces izrade Plana sproveden je u periodu maj – decembar 2010. godine.

STRATEŠKI CILJ:

Povećan nivo pristupačnosti za sve građane Opštine Bačka Palanka primenom koncepta „Dizajn za sve“.

SPECIFIČNI CILJEVI I ZADACI:

Cilj 1. Povećan nivo pristupačnosti adaptacijom (rekonstrukcijom) postojećih javnih objekata u Opštini Bačka Palanka,

Zadatak 1.1. Do kraja 2014. učiniti pristupačnim prioritetne objekte u Opštini (škole, predškolske ustanove, Dom zdravlja, poštu, SPC "Tikvara" i zgradu Opštine) u nekoliko faza prilikom redovnih održavanja i sanacija navedenih objekata,

Cilj 2. Povećan nivo pristupačnosti adaptacijom (rekonstrukcijom) postojeće saobraćajne infrastrukture i javnih površina u Opštini Bačka Palanka,

Zadatak 2.1. Do kraja 2014. učiniti pristupačnim javne površine (trgove, ulice, parkove, otvorene sportske terene i slično) u nekoliko faza prilikom redovnog održavanja i sanacija navedenih površina Opštine Bačka Palanka,

Cilj 3. Stopiranje novih barijera, podizanjem nivoa svesti odgovornih institucija i lokalne zajednice,

Zadatak 3.1. Do kraja 2012. senzibilisati odgovorne institucije i lokalnu zajednicu.

KONTAKT:

Slobodan PRPA, dipl. ecc., Odeljenje za privredu Opštine Bačka Palanka,

Koordinator Tima za pristupačnost Opštine Bačka Palanka

sprpa@backapalanka.org.rs

INĐIJA

REČ PREDSEDNIKA OPŠTINE

Smatrajući da pristup u rešavanju pristupačnosti prema konceptu „Dizajn za sve“ treba da bude utemeljen na ljudskim pravima i uključen u relevantna područja politika na međunarodnom, nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou, prepoznata je potreba za izradom Lokalnog akcionog plana u toj oblasti.

Plan treba da ponudi sveobuhvatni okvir - istovremeno da je fleksibilan i prilagodljiv u cilju zadovoljavanja specifičnih uslova pristupačnosti. On treba da posluži kao putokaz za stvaranje politika kako bi se olakšalo oblikovanje, prilagođavanje, preusmeravanje i primena odgovarajućih planova, programa i inovativnih strategija.

Opština Inđija čini sve da bi ojačala položaj pojedinaca u društvu i otklonila prepreke za stvaranje uslova za najbrži mogući razvoj i ostvarenje njegovih potencijala u svim aspektima života. Osnovno načelo LAP-a jeste obaveza društva da osigura svim građanima aktivnom podrškom zdrav način života, sigurno okruženje.

Da bi pomenuto načelo bilo moguće primenjivati potrebno je osigurati pružanje kvalitetnih i inovativnih usluga, te osnažiti mere koje se već sprovode, a definisane su nacionalnim strategijama i politikama s ciljem poboljšanja kvaliteta života pomoću pristupačnosti-univerzalnog i dizajna za sve.

Ciljevi Opštine u pogledu ljudskih prava, nediskriminacije, jednakih mogućnosti, punopravnog građanskog učešća u sledećih pet godina trebali bi biti smešteni u okviru opštinskog Akcionog plana. Do sada Opština nije imala takav dokument, koji će, uveren sam, biti od velikog interesa za našu opštinu.

Stoga ovaj dokumnt nudi sveobuhvatan okvir, koji je istovremeno i prilagodljiv, kako bi omogućavao zadovoljavanje specifičnih uslova (pojedinih korisnika) da bi mogao poslužiti kao smernica za donošenje odluka (političkih), omogućavajući im izradu, prilagođavanje, preusmeravanje i primenu odgovarajućih planova (zadataka), programa i inovativnih strategija.

Smatram da je Akcioni plan vrlo kvalitetan i značajan za planiranje strateške politike razvoja Opštine Inđija, koja će podržavati samostalno življenje i osigurati poboljšanje kvaliteta života u svim oblastima.

Takođe, želim da naglasim, da se posao ne završava usvajanjem Akcionog plana, već zapravo tek počinje i da će predstavljati živi dokument obavezan za primenu u narednih pet godina. Na taj način će se stvoriti uslovi za primenu pristupačnosti po konceptu „Dizajn za sve“.

Goran JEŠIĆ

Predsednik Opštine Inđija

NAZIV PLANA: Lokalni akcioni plan za pristupačnosti Opštine Inđija

VREMENSKI OKVIR PLANA: od 2011 do 2015. godine

LOKALNI TIM:

Opštinski tim za pristupačnost formiran je Rešenjem predsednika Opštine Inđija, 15.11.2010. uključivanjem Opštine Inđija u projekat – «Mreža gradova i opština za sve», koji sprovodi Centar «Živeti uspravno».

Članovi tima su:

1. Radenković Grozdana, Centar za socijalni rad „Dunav“, koordinatorka Tima,
2. Ćurčić Milan, JP „Direkcija za izgradnju“, član,
3. Dragan Ibročić, Odeljenje za urbanizam Opštinske urave Inđija, član,
4. Milorad Božić, JKP „Komunalac“, član tima,
5. Nebojša Zabrdac, Odeljenje za urbanizam Opštinske uprave Inđija, član,
6. Milijana Dražić, Centar za socijalni rad „Dunav“, član,
7. Vanja Marijević, Dom zdravlja „Dr Milorad Mika Pavlović“, član,
8. Slađana Pešić-Giljanin, Dom zdravlja „Dr Milorad Mika Pavlović“, član.

Zadaci Tima:

- Da definiše prioritete u oblasti pristupačnosti s težištem na svim ljudima (*Dizajn za sve*),
- Izrada Predloga strateškog dokumenta na teritoriji Opštine Inđija koji će uključiti prepoznavanje različitih segmenata pristupačnosti radi jednakog učešća svih građana, bez obzira na fizičke, senzorne, intelektualne karakteristike ili godine starosti, pregled postojećih resursa za podmirivanje tih potreba,
- Rangiranje prema važnosti segmenata i potreba stanovništva s aspekta pristupačnosti,
- Iniciranje, razvoj i praćenje partnerstva u njihovoj primeni,
- Promovisanje partnerskih aktivnosti, potreba da se stvara pristupačno okruženje,
- Saradnja sa timovima za pristupačnost iz ostalih lokalnih sredina koji su uključeni u projekat „Mreža gradova i opština za sve“,
- Obavljanje i ostalih poslova u skladu s osnovnim zadacima i ciljevima rada zbog kojih je Tim i obrazovan,
- Tim će nastojati da se primenjuje Akcioni plan, pružajući pomoć u obliku preporuka, saveta i stručnih informacija.

KONTEKST:

U izradi Lokalnog akcionog plana za pristupačnost Opštine Inđija, Radna grupa koristila je domaća i međunarodna iskustva i preporuke.

Proces izrade Lokalnog akcionog plana za pristupačnost iniciran je i vođen u saradnji sa Centrom „Živeti uspravno“, odnosno u okviru projekta „Mreža gradova i opština za sve“ koji ima cilj da unapredi kvalitet života ljudi u gradovima i opštinama Vojvodine povećanjem pristupačnosti okruženja, proizvoda i usluga.

Novoformirani lokalni tim je, tokom kreativnih radionica koje je organizovao Centar, stekao osnovna saznanja o projektu i razmenio iskustava sa predstavnicima ostalih lokalnih samouprava, aktivno i sinhronizovano učestvovao u izradi Plana.

Realizacijom projekta „Mreža gradova i opština za sve“ edukovan je i informisan Lokalni tim za pristupačnost, koji je, tom prilikom, sagledao i metodologiju izrade strateškog dokumenta.

Izrada Lokalnog akcionog plana metodološki je zasnovana na participativnom pristupu, koji podrazumeva direktnu uključenost svih javnih i privatnih zainteresovanih strana u toku trajanja procesa. Inicijalni tim obuhvatio je oblasti delovanja njegovih članova iz oblasti javnog života i okruženja, pre svega iz oblasti zdravstva, socijalne politike, urbanizma, planiranja i izgradnje javnih objekata. Cilj – omogućiti šire učešće zajednice u identifikaciji, aktiviranju i koordinaciji partnerstava za implementaciju pojedinih aktivnosti i projekata iz tog plana inkluzijom svih stanovnika opštine.

Posle analize stanja, Tim je uočio da je pristup okolini/okruženju, informacijama, komunikacijama, javnom prevozu u Opštini Inđija nedovoljan. Iako je u poslednjih nekoliko godina u Opštini učinjen veliki pomak u toj oblasti, još uvek nije dovoljno za samostalan život građana Opštine. Još uvek nije fizički pristupačna nijedna osnovna i srednja škola uključujući i predškolsku ustanovu, javna preduzeća i Centar za socijalni rad, dok je Dom zdravlja samo delimično pristupačan.

Informacije za osobe koje su slepe nisu dostupne (Brajevo pismo), a za osobe sa oštećenjem sluha u Opštini i ostalim javnim ustanovama ne postoji tumač znakovnog jezika. Sve medijske kuće u Inđiji su arhitektonski, komunikacijski i informaciono nedovoljno pristupačne za osobe sa invaliditetom.

Na osnovu analize sadašnjeg i budućeg stanja zajednice, pre svega iz ugla pristupačnosti okruženja kao i uređenja, zaključeno je sledeće – da bi „Dizajn za sve“ zaživeo, potrebno je zajedničko angažovanje velikog broja društvenih činilaca. Najpre, nadležne institucije treba da donesu zakone i propise koji će utvrditi obavezu primene standarda pristupačnosti, a zatim i da obezbede mehanizme koji će omogućiti njihovo sprovođenje. U fazi realizacije planova neophodna je saradnja sa stručnjacima iz oblasti fizičkog okruženja koje se gradi ili adaptira, zatim stručnjaka iz oblasti dizajna i projektovanja, kao i svih javnih ustanova i organizacija.

STRATEŠKI CILJ:

Povećanje nivoa pristupačnosti za sve građane Opštine Inđija primenom koncepta „Dizajn za sve“.

SPECIFIČNI CILJEVI I ZADACI:

Cilj 1. U periodu od aprila 2012. do decembra 2013. realizovati radove na objektima, predviđene projektno-tehničkom dokumentacijom, radi primene standarda pristupačnosti

Zadatak 1.1. Do aprila 2012. prilikom planiranja, sanacije i redovnih održavanja obrazovnih, kulturnih i ustanova socijalne zaštite u Opštini, uraditi detaljnu reviziju objekata s aspekta pristupačnosti i izraditi idejno-tehničke projekte za pristupačne ulaze, toalete, etaže,

Zadatak 1.1. Do kraja 2013. povećati arhitektonsku pristupačnost obrazovnih, kulturnih i ustanova socijalne zaštite implementacijom standarda pristupačnosti na njihovim objektima,

Cilj 2. Unaprediti kvalitet, fleksibilnost i efikasnost rada javnih ustanova povećanjem pristupačnosti informacija i usluga koje se nude građanima

Zadatak 2.1. Do kraja 2013. godine povećati informisanost svih građana o postojećim uslugama u javnim ustanovama na teritoriji Opštine Inđija,

Zadatak 2.1. Do kraja 2013. uvesti nove usluge za građane koje će biti usklađene sa standardima pristupačnosti,

Cilj 3. Povećanje nivoa fizičke pristupačnosti sportsko-rekreativnih sadržaja u Inđiji

Zadatak 3.1. Do januara 2014. godine na objektima za sportsko-rekreativne aktivnosti u Inđiji implementirati standarde pristupačnosti.

KONTAKT:

Grozdana RADENKOVIĆ, Centar za socijalni rad „Dunav“, Inđija,
koordinatorka tima za pristupačnost Opštine Inđija
csrdunav@neobee.net

TEMERIN

REČ PREDSEDNIKA OPŠTINE

“Prava čoveka su ogledalo napretka, pitanje na kome ispit zrelosti polažu postojeći društveno ekonomski sistemi”

(Nehru)

Odavno je poznato da se konkretni problemi ljudi najlakše i najpotpunije rešavaju tamo gde nastaju i gde se svakodnevno dešavaju – na lokalnom nivou. Svrha izrade Lokalnog akcionog plana Pristupačnost – Dizajn za sve ogleda se u potrebi kontinuiranog zajedničkog rada na stvaranju pogodnog okruženja za celu zajednicu.

Iako su uslovi života za koji se Plan zalaže namenjeni delu naših građana/ki, to su istovremeno i uslovi pogodni za celokupnu populaciju. To povećava šansu Opštine Temerin da postane poželjnije mesto za život i da gradi imidž evropske destinacije.

Realizacijom Plana treba da se omogući svim građanima/nkama da samostalno žive i učestvuju u svim aspektima života tako što ćemo im obezbediti i olakšati pristup okruženju, uključujući objekte, puteve, prevoz, informisanje... rečju, fizičku sredinu učinimo pristupačnom za sve naše sugrađane/nke kao i za one koji bilo kojim poslom dođu u našu sredinu.

Andraš GUSTONJ

Predsednik Opštine Temerin

NAZIV PLANA: Lokalni akcioni plan za pristupačnosti Opštine Temerin

VREMENSKI OKVIR PLANA: od 2011 do 2014. godine

LOKALNI TIM:

Radi izrade Lokalnog akcionog plana pristupačnosti na teritoriji Opštine Temerin, formiran je Tim za pristupačnost:

1. Danica Škrijelj, članica Opštinskog veća za resor civilne organizacije i mladi, koordinatorka Tima,
2. Nikola Ember, član Opštinskog veća za resor komunalni poslovi i urbanizam, zaposlen u Direkciji za izgradnju i urbanizam Opštine Temerin, član,
3. dr Gorica Banjac, članica Opštinskog veća za resor zdravstvo i socijalna zaštita, članica,
4. Danijel Hajduk, psiholog, direktor Centra za socijalni rad, član,
5. Žana Perduv, sekretarka Udruženja za inkluziju osoba sa invaliditetom, članica,
6. Slađana Mijić, novinarka Radio Temerina, članica.

KONTEKST:

U okviru *Strategije razvoja opštine Temerin 2010-2015* koncept pristupačnosti pomenut je samo na jednom mestu u kontekstu pristupačnosti obrazovnim ustanovama. To, zapravo, predstavlja odraz neinteresovanja koje je do sada postojalo u okviru lokalne samouprave. Takođe, i razlog više da se pristupi izradi dokumenta kao što je Lokalni akcioni plan za pristupačnost.

Pristupačnost izgrađenoj okolini, informacijama, komunikacijama i transportu u Opštini Temerin jeste nedovoljna, a to je uslov primene svih novih pristupa koji zagovaraju uključivanje. To jeste ključna oblast u stvaranju uslova za jednako učešće svih građana u svim sferama života.

Nepristupačan transport može povećati socijalnu ekskluziju zbog limitirajućeg pristupa ključnim servisima kao što su Dom zdravlja, obrazovne ustanove, ustanove kulture, objekti za sport i rekreaciju. Dom zdravlja je samo delimično pristupačan, ima kosu rampu, ali ima i sprat bez lifta, a to znači da su nedostupne većina specijalističkih ambulanti. Samo jedna javna ustanova, zgrada «Elektrovovodine» ima kosu rampu. Raskrsnice nemaju spuštene ivičnjake, a da ne govorimo o taktilnim stazama ili zvučnoj semaforskoj signalizaciji.

Indeks starenja pokazuje odnos broja mladih ispod 20 godina starosti i broja starijih od 60 godina. Indeks starenja u Opštini Temerin je za 0,19 manji od indeksa u Vojvodini što ukazuje na to da starenje stanovništva nije još na nivou pokrajinskog proseka.

Srednja starost Opštine Temerin, na popisu 1981, bila je 33 godine što navodi na zaključak da su trendovi negativni. Znači, za 21 godinu stanovništvo u opštini Temerin ostarilo je za 5,3 godine. Migratorna kretanja donekle su ublažila zabrinjavajuće tendencije starenja

stanovništva Opštine, međutim, naredni popisi će, verovatno, prikazati da kretanja nisu u stanju da promene negativne procese.

Broj osoba sa invaliditetom, dece i omladine koja ima smetnje i teškoće u razvoju, broj odraslih osoba sa invaliditetom, kao i u ostalim sredinama, ni u Opštini Temerin nije moguće tačno utvrditi. Na osnovu podataka SZO taj broj je oko 10 odsto od ukupnog broja stanovnika, pa se i u našoj zemlji to uzima kao validan podatak. Krećući se u tim okvirima možemo na teritoriji Opštine Temerin govoriti o nešto više od 2.800 osoba sa invaliditetom.

U Temerinu je aktivno samo jedno udruženje koje se bavi položajem i problemima osoba s invaliditetom – Udruženje za inkluziju osoba sa invaliditetom, i ono okuplja samo neznatan broj od ukupnog broja sugrađana/ki.

Nekolicina osoba sa invaliditetom obuhvaćena je aktivnostima udruženja u Novom Sadu. I lokalno udruženje i udruženja u Novom Sadu koja okupljaju stanovnike sa teritorije Temerina jesu budžetski korisnici Opštine Temerin i ta sredstva jednim delom pokrivaju troškove njihovih aktivnosti.

Politika lokalne vlasti u oblasti pristupačnosti mora imati dugoročne ciljeve koji počivaju na tome da svi građani/nke moraju imati ista prava i mogućnosti bez obzira na fizičke, senzorne, intelektualne karakteristike ili godine starosti.

Pristupačnost je prvo pravilo Standardnih pravila Ujedinjenih nacija jer obezbeđuje uslove da se ostvare ciljevi u svim područjima života. Lokalne vlasti treba da osiguraju pristup izgrađenom okruženju zatvorenog i otvorenog tipa, što znači da primene unuverzalni dizajn u uređenju javnih prostora.

Nepostojanje koncepta pristupačnosti na teritoriji Opštine Temerin otežava svakodnevne aktivnosti njenih pojedinih građana i onemogućava njihovo funkcionisanje u gotovo svim sferama života.

STRATEŠKI CILJ:

Posle analize trenutne situacije definisan je strateški cilj razvoja pristupačnosti na teritoriji Opštine Temerin – ***Povećanje nivoa pristupačnosti za sve građane/ke primenom koncepta “Dizajn za sve”.***

SPECIFIČNI CILJEVI I ZADACI:

Cilj 1. Formiranje pristupačnog prostora u skladu s propisanim standardima u svim školskim i predškolskim ustanovama Opštine Temerin

Zadatak 1.1. Realizovati do maja 2014. u nekoliko faza i to prilikom redovnih održavanja sanacija javnih objekata, implementacijom standarda pristupačnosti,

Cilj 2. Učiniti važne informacije dostupnim svim građanima/nkama postavljanjem info-tabli na ulazima u javne objekte

Zadatak 2.1. Do kraja 2013. postaviti info-table na svim planiranim i potrebnim lokacijama,

Cilj 3. Uređenje Starog parka i ribnjaka u naseljenom mestu Temerin izgradnjom prilaza ribnjaku, poboljšanjem parkinga i opremanjem odgovarajućim mobilijarom

Zadatak 3.1. Zadatak realizovati do avgusta 2014. godine. Analizirati postojeće stanje u Starom parku i realizovati plan uređenja.

KONTAKT:

Danica ŠKRIJELJ, članica Opštinskog veća za resor civilne organizacije i mladi, koordinatorka tima za pristupačnost Opštine Temerin

promax@open.telekom.rs

TITEL

REČ PREDSEDNIKA OPŠTINE

Opština Titel se posle preispitivanja više sektorskih strateških dokumenata usvojenih u prvoj deceniji 21. veka opredelila za strateško planiranje uz primenu koncepta „Dizajn za sve“.

Izradom Akcionog plana pristupačnosti na teritoriji Opštine praktično smo još jednom potvrdili opredeljenje da brinemo o građankama i građanima i da servis njihovih potreba i problema. To s punim pravom možemo da kažemo jer je pristupačnost naših objekata, uluga koje pružamo i proizvoda koje izrađujemo uzeta u obzir u najvažnijem trenutku u kojem se našla lokalna zajednica - fazi strateškog planiranja.

Uz partnersku podršku Centra „Živeti uspravno“, Opština Titel izradila je Lokalni akcioni plan u oblasti pristupačnosti koji po sadržaju i kvalitetu zaslužuje da pronadje mesto u krovnoj i sveobuhvatnoj Strategiji razvoja Opštine čija je izrada u toku. Tako će na najbolji način projekat odlučujuće uticati na podizanje svesti o potrebama za sličnim idejama.

Ubeđen sam da je svima jasno da se naš posao ne završava usvajanjem ovog dokumenta već naprotiv, stvaranjem planskih osnova, započinje proces podizanja humanijeg okruženja koje će odgovarati najvećem broju stanovnika naše Opštine i biti privlačnije, i za ljude koji u njima žive i za posetioce, ali i kompanije i stručnjake koji traže pogodno poslovno okruženje.

Ulažemo napore da ojačamo položaj i povećamo uticaj pojedinaca u zajednici kao i da stvorimo uslove za još brži razvoj svih naših mesnih zajednica. Verujem da će u tom pravcu Akcioni plan pristupačnosti na teritoriji Opštine Titel stvoriti dobre osnove za poboljšanje kvaliteta života svima koji se nadju tu pored nas.

Milivoj PETROVIĆ
Predsednik Opštine Titel

NAZIV PLANA: Akcioni plan za pristupačnost u Opštini Titel

VREMENSKI OKVIR PLANA: od 2011. do 2014. godine

LOKALNI TIM:

Rešenjem predsednika Opštine Titel o obrazovanju Radne grupe za pristupačnost na teritoriji Opštine određena je svrha obrazovanja Radne grupe, a imenovani su i članovi, te definisana njena uloga.

Svrha obrazovanja Radne grupe jeste unapređenje sopstvenih kapaciteta za planiranje na osnovu obuke koju je organizovao Centar „Živeti uspravno“, ali i primena stečenih i usvojenih znanja, analiza relevantnih nacionalnih strateških dokumenata, definisanje strateških i specifičnih ciljeva, zadataka i aktivnosti, izrada završnog strateškog dokumenta kao i iniciranje i građenje partnerstva između lokalne samouprave, s jedne strane, i svih organizacija i institucija na lokalnom nivou, s druge strane.

Članovi Radne grupe koji su učestvovali u planiranju i realizaciji izrade plana su:

1. Milan Nastasić, predsednik Skupštine opštine, koordinator Radne grupe,
2. Marija Olah Kalmar, Crveni krst, član,
3. Goran Popović JP „Prostor“, član,
4. Snežana Furtula, Centar za socijalni rad, član,
5. Radmila Kojić, Odeljenje za privredu Opštine Titel, član.

Radna grupa za pristupačnost je tokom 2010. bila uključena u obuku o osnovama pristupačnosti koju je organizovao Centar „Živeti uspravno“. Takođe, članovi Grupe učestvovali su na redovnim sastancima koje je organizovao nosilac projekta i izradila je predlog Akcionog plana.

KONTEKST:

Dosadašnje aktivnosti na povećanju pristupačnosti (indirektne i direktne) u Opštini Titel, odnosile su se na:

- Donošenje Strategija razvoja socijalne zaštite opštine Titel (2008.) koja se indirektno dotiče problema pristupačnosti i koja predstavlja dobar osnov za rešavanje problema marginalizovanih grupa,
- Inicijativu za obezbeđivanje arhitektonske pristupačnosti (fizičke dostupnosti) javnih objekata u Opštini,
- Postavljanje kose rampe na ulazu u zgradu Pošte u Titelu (2009.),
- Uključivanje lokalnih udruženja osoba sa invaliditetom u proces izrade strategije razvoja opštine Titel.

Analizom stanja i prikupljanjem podataka sa terena, lokalni tima za pristupačnost identifikovao je sledeće probleme:

- Arhitektonske (fizčke) barijere u svim javnim objektima Opštine Titel,
- Nedovoljna informisanost šire i stručne javnosti o potrebama za pristupačnim objektima,
- Predrasude u odnosu na one grupe kojima je pristupačnost aspolutno neophodna (osobe sa invaliditetom, stari i slično),
- Problemi u finansiranju udruženja osoba sa invaliditetom, nepostojanje dobre baze podataka o broju tih osoba, nedovoljan broj volontera, obučenog kadra, nezaposlenost i siromaštvo,
- Nedovoljno razvijene usluge socijalne zaštite za tu kategoriju stanovništva na lokalnom nivou.

Rezultatima *swot analize*, „snage“ Opštine u povećanju pristupačnog okruženja, ogledaju se u spremnosti lokalne samouprave za rešavanje tog problema, formiranje tima za praćenje rešavanja pristupačnosti i izrada Strategija razvoja socijalne zaštite za Opštinu Titel, uključujući i Akcioni plan za pristupačnost.

Kao „slabosti“ navedene su – nedovoljna informisanost građana o potrebama osoba sa invaliditetom i o konceptu „Dizajn za sve“, nepostojanje specifičnih baza podataka o broju osoba kojima je pristupačnost neophodna, nepostojanje odgovarajućih stručnih analiza stanja s aspekta pristupačnosti, neodgovarajuća rešenja za nepristupačnost objekata, informacija, usluga i roba, nedostatak finansijskih sredstava za rekonstrukcije i neprimenjivanje kaznenih mera.

„Mogućnosti“ su: pozitivne zakonske i podzakonske odredbe, opredeljenje lokalne samouprave za strateške procese, budžetiranje, postojanje projekta „Mreža gradova i opština za sve“.

Potencijalne „prepreke“ pristupačnom okruženju u Opštini Titel predstavljaju izostanak sankcija za nepoštovanje zakonskih odredbi, nedovoljna finansijska sredstva za re realizaciju planiranih akcija i politička nestabilnost koja se ogleda čestim izbornim ciklusima.

STRATEŠKI CILJ:

Obezbeđenje povećanog nivoa pristupačnosti za sve građane Opštine Titel primenom koncepta „Dizajn za sve“

SPECIFIČNI CILJEVI I ZADACI:

Cilj 1. Formiranje pristupačnog prostora u skladu sa propisanim standardima prilikom rekonstrukcije prostora za uslužni centar Opštine

Zadatak 1.1. Do januara 2013. prilikom rekonstrukcije dela zgrade Opštine implementirati standarde pristupačnosti postavljanjem kosih rampi sa rukohvatima,

Cilj 2. Projekat postavljanja svetlosne i zvučne signalizacije i oborenih ivičnjaka na kolovozu, na raskrsnici ulica Glavna, Zmaj Jovina, Jovana Rajića u Titelu.

Zadatak 2.1. Do septembra 2011. realizovati naveden cilj na raskrsnici u centru Titela,

Cilj 3. Modernizacija i poboljšanje sistema javne rasvete u skladu s međunarodnim fotometrijskim standardima i energetsom efikasnošću

Zadatak 3.1. Do januara 2012. izvršiti sve aktivnosti na sprovođenju programa rekonstrukcije i modernizacije sistema javne rasvete, zameniti zastarelu živičnu rasvetu novom kvalitetnijom natrijumovom, koja je boljih fotometrijskih karakteristika i većih ušteta električne energije,

Cilj 4. Povećanje nivoa svesti građana o potrebi stvaranja pristupačnog okruženja primenom koncepta „Dizajn za sve“

Zadatak 4.1. Do kraja 2011. sprovesti medijsku kampanju o potrebama stvaranja okruženja pristupačnog za sve.

KONTAKT:

Milan NASTASIĆ, predsednik Skupštine opštine Titel,
koordinator radne grupe za pristupačnost Opštine Titel
uprava@opstinatitel.rs

VRBAS

REČ PREDSEDNIKA OPŠTINE

Pristupačnost za sve građane naše opštine i, uopšte, za sve ljude, predstavlja odgovoran pristup koji podrazumeva izradu strateškog, a zatim i akcionog plana u prevazilaženju fizičkih, psihičkih i komunikacijskih prepreka osoba sa invaliditetom, osoba sa privremenim fizičkim oštećenjima, s uvećanom telesnom masom, starih osoba, trudnica, male dece i roditelja s malom decom.

Uticajem na povećanje svesti svih članova zajednice medijskim kampanjama, obukom ciljnih grupa koje su najčešće u kontaktu i formiranjem timova koji će raditi na projektima pristupne, urbanističke prilagodljivosti Opštine Vrbas, steći će se uslovi za prevazilaženje svakodnevnih poteškoća prilikom kretanja i obavljanja aktivnosti, kao i intenzivniju uključenost u društveni život mnogih ljudi.

Projekat "Mreža gradova i opština za sve" započet je krajem 2009. godine. Njegova ideja jeste unapređenje kvaliteta života svih ljudi u gradovima i naseljenim mestima Opštine, povećanjem pristupačnosti okruženja, proizvoda i usluga, uz podršku i partnerstvo s Fondom za otvoreno društvo – Srbija, Pokrajinskim sekretarijatom za arhitekturu, urbanizam i graditeljstvo AP Vojvodine, Ambasadam SAD u Srbiji, Pokrajinskim zavodom za socijalnu zaštitu, Udruženjem za reviziju pristupačnosti i Južnobačkim upravnim okrugom.

Opština Vrbas se tokom 2010. (pored ostalih devet opština: Apatin, Bačka Palanka, Bečej, Inđija, Novi Sad, Pančevo, Sombor, Temerin, Titel, Vršac, Zrenjanin i Žabalj) pridružila projektu formirajući Tim za pristupačnost za sve, koji je u toku 2010. izradio strategiju delovanja uz konkretizovan Akcioni plan pristupačnost za sve, s predviđenom dinamikom aktivnosti u njegovom sprovođenju u našem okruženju.

Željko VIDOVIĆ

Predsednik Opštine Vrbas

NAZIV PLANA: Akcioni plan za pristupačnost u Opštini Vrbas

VREMENSKI OKVIR PLANA: od 2011. do 2014. godine

LOKALNI TIM:

Rešenjem predsednika o obrazovanju i imenovanju Tima za pristupačnost na teritoriji Opštine Vrbas, broj 06. 2-1362/2010-II/02, određena je svrha obrazovanja Tima, imenovani su članovi i definisan delokrug rada.

Članovi Tima iz relevantnih institucija i organizacija, koji učestvuju u planiranju i realizaciji pristupačnosti na lokalnom nivou u svim prepoznatim segmentima su:

1. Slavica Matijašević, udruženje građana "Osmeh", koordinator Tima
2. Ana Jakić, Grupa za razvoj "Čarnok 21465", član,
3. dr Nadežda Grandić Pregun, Opšta bolnica Vrbas, član,
4. Duška Obrovački, Opšta bolnica Vrbas, član,
5. Sandra Srdanović, Odeljenje za društvene delatnosti Opštine Vrbas, član,
6. Ana Muštikić, Kancelarija za lokalni ekonomski razvoj, član.

Članovi Tima za pristupačnost na teritoriji Opštine Vrbas su tokom 2010. uključeni u akreditovanu obuku o osnovama pristupačnosti, učestvovali su na četiri sastanka koja je organizovao nosilac projekta i izradili predlog Akcionog plana.

KONTEKST:

Na teritoriji Opštine Vrbas kao ključne zainteresovane grupe (ali ne i jedine) prepoznate su stare osobe i osobe sa invaliditetom. U tom smislu, malo su detaljnije analizirane njihove potrebe i položaj.

Postojeće organizacije i udruženja penzionera pokazuju visok nivo samoorganizovanosti u oblasti ostvarivanja ciljeva i aktivnosti, ali imaju i nedostatak prostora i nisu dovoljno informisani o mogućnostima i pravima koja se odnose na stare. S druge strane, u Opštini Vrbas postoje nedovoljna saznanja kada je reč o položaju osoba sa invaliditetom. U Opštini, takođe, ne postoji dovoljna širina u pružanju usluga za tu kategoriju korisnika, ali ni njihovo umrežavanje. Pored toga, problem predstavlja i nedostatak, odnosno nedovoljan broj edukovanog stručnog kadra, kao i nedovoljna sredstva u lokalnoj zajednici, te nepostojanje razvijenih vaninstitucionalnih oblika socijalne zaštite osoba sa invaliditetom.

U procesu obrade podataka analizirane su sve zainteresovane strane – partneri u planiranju i sprovođenju Akcionog plana pristupačnosti na teritoriji Opštine Vrbas i krajnji korisnici - građani. Podaci su analizirani *swot analizom*. Tim za pristupačnost usaglasio se i identifikovane odgovarajuće snage, slabosti, mogućnosti i prepreke.

Kao specifične snage Opštine Vrbas s aspekta pristupačnosti istaknute su – afirmativno orijentisana opštinska uprava, formiran opštinski Tim za izradu akcionog plana pristupačnosti, volonterski rad, posvećenost i stručnost. Nedovoljna finasijska sredstva na nivou Opštine,

nedovoljna iskustva u radu na poslovima pristupačnosti i preopterećenost članova Tima različitim poslovima predstavljaju slabosti Opštine Vrbas.

Mogućnosti za razvoj pristupačnosti koje treba iskoristiti jesu međuinstitucionalna opštinska saradnja, koordinacija i kontinuitet (formiranjem Tima za pristupačnost), postojanje Zakona i podzakonskih akata o planiranju i izgradnji koji insistiraju na izgradnji pristupačnog okruženja i uključenost opštine u projekat „Mreža gradova i opština za sve“.

Potencijalne slabosti koje treba preduprediti (smanjiti) jesu – izostanak sankcija za nepoštovanje zakonskih odredbi koji se odnose na pristupačnost, neobaveštenost građana o značaju pristupačnosti, neprepoznavanje tuđih potreba i politička promjenjivost struktura – tranzicija.

STRATEŠKI CILJ:

Povećanje nivoa pristupačnosti za sve građane Opštine Vrbas primenom koncepta „Dizajn za sve“.

SPECIFIČNI CILJEVI I ZADACI:

Cilj 1. Povećanje nivoa svesti građana o važnosti stvaranja pristupačnog okruženja primenom koncepta “Dizajn za sve”

Zadatak 1.1. U 2011. započeti sprovođenje medijske kampanje o pristupačnosti (u kontinuitetu sprovesti kampanju nekoliko puta godišnje),

Cilj 2. Povećanje nivoa pristupačnosti javnih površina Opštine Vrbas

Zadatak 2.1. Za period od marta 2011. do januara 2014. sistematski i u nekoliko faza prilikom planiranih i redovnih održavanja sanacija javnih površina i objekata implementirati standarde pristupačnosti,

Cilj 3. Obezbediti dostupnost objektima i informacijama u javnim ustanovama i službama i javnim preduzećima Opštine Vrbas

Zadatak 3.1. Do kraja 2012. postaviti info-table na svim planiranim i potrebnim lokacijama i obezbediti pristupačnost za sve,

Cilj 4. Formiranje fizički pristupačnog prostora u skladu s propisanim standardima u svim javnim ustanovama, školama i sportsko-rekreativnim sadržajima Opštine Vrbas

Zadatak 4.1. Do kraja 2014. u nekoliko faza i to prilikom redovnih održavanja sanacija javnih objekata, implementirati standarde pristupačnosti.

KONTAKT:

Slavica MATIJAŠEVIĆ, udruženje građana “Osmeh”, koordinator Tima za pristupačnost na teritoriji Opštine Vrbas

msslavicayu@yahoo.com

ŽABALJ

REČ PREDSEDNIKA OPŠTINE

Uz partnersku pomoć Centra „Živeti uspravno“, Opština Žabalj pristupila je izradi Lokalnog akcionog plana u oblasti pristupačnosti. Cilj Akcionog plana jeste dopuna projekta Strategije razvoja Opštine Žabalj i stvaranje uslova za bolje uslove života građana formiranjem „pristupačnog prostora“. Pristupačnije okruženje osobama sa invaliditetom, starim licima, deci, doprineće da život svih bude kvalitetniji i bolji.

Projekat će doprineti i podizanju svesti o potrebi pomenutih ideja. Opština Žabalj će nastojati da u predstojećem periodu obezbedi sredstva u budžetu Opštine, opredeljena isključivo za navedene namene.

U postupku izrade Strategije razvoja Opštine Žabalj učestvovali su predstavnici lokalne samouprave, predstavnici školske ustanove i predstavnik turističke organizacije. Oni su svojim angažmanom doprineli implementaciji ovog akta.

Pristupanje izradi Akcionog plana pristupačnosti na teritoriji Opštine Žabalj, pokazuje jasnu političku opredeljenost i zrelost opštinskih struktura da u sve procese planiranja i rada ravnopravno prihvate i uključe sve svoje građane.

Branko STAJIĆ
Predsednik Opštine Žabalj

NAZIV PLANA: Akcioni plan za pristupačnost u Opštini Žabalj

VREMENSKI OKVIR PLANA: od 2011 do 2014. godine

LOKALNI TIM:

U cilju izrade Lokalnog akcionog plana pristupačnosti na teritoriji Opštine Žabalj predsjednik Opštine formirao je Radnu grupu u sastavu:

1. Vesna Miletić, Služba za urbanizam Opštinske uprave Žabalj, koordinatorka Radne grupe,
2. Nataša Petković, nastavnica u osnovnoj školi, član,
3. Branislav Gaćeša, Turistička organizacija Opštine Žabalj, član.

Svako od članova bio je zadužen za prikupljanje informacija i pisanje jednog dela Akcionog plana. Član tima Nataša Petković, kao prosvetni radnik, bavila se školskim i predškolskim objektima, Branislav Gaćeša pošto je zaposlen u Turističkoj organizaciji Opštine Žabalj bavio se modernizacijom ribnjaka, a Vesna Miletić se bavila uređenjem javnih objekata.

Na nekoliko sastanaka, Tim je upoređivao ideje i zaključio da su pojedine, koje su predložene za Lokalni akcioni plan, nerealne i neizvodljive zbog trenutnog finansijskog stanja u Opštini, ali i u mesnim kancelarijama. Zato je Tim odlučio da potrebe „pristupačnosti“ usmeri tako da one budu izvodljive u nekom narednom periodu.

KONTEKST:

U okviru Strategije Opštine Žabalj tema pristupačnosti obrađena je u okviru ostalih tematskih oblasti, nigde zasebno. Lokalna samouparava do sada nije pokazivala veliko interesovanje za takve projekte, jer nije bilo samostalne inicijative i to ne zato što za njima nije bilo potrebe, već zato što nije postojala svest o obaveznosti i o potrebi učešća građana u ostvarivanju te ideje.

Najveći problem predstavljala je slaba finasijska moć Opštine. Poznato je da se Opština sastoji od četiri mesne jedinice. S obzirom a to da se Akcioni plan za pristupačnost odnosi na sva četiri mesta i da obuhvata tri različite oblasti biće vrlo teško izdejtstvovati veća novčana sredstva da bi se on u potpunosti realizovao.

Pristupačnost jeste ključna oblast u stvaranju uslova za jednako učešće svih građana u svim sferama života. Neprilagođen transport na teritoriji Opštine Žabalj onemogućava pristup ključnim servisima kao što su – zdravstvene ustanove, škole, kulturne ustanove, sportske hale i slično. Kose rampe izgrađene samo ispred manjeg broja javnih objekata na teritoriji Opštine ne zadovoljavaju standarde i ne postoje adekvatni liftovi na potrebnim mestima.

Bezbednost slepih, slobovidih, starih lica, lica koja koriste invalidska kolica takođe, nije na potrebnom nivou. Pomenuta lica često nisu u mogućnosti da koriste trotoare za kretanje. Rakrsnice nemaju spuštene ivičnjake na trotoarima. Deca se otežano školuju jer ne mogu da uđu u školsku zgradu bez pomoći odraslih.

Imajući u vidu navedeno, stanje s aspekta pristupačnosti u Opštini Žabalj nije povoljno. U Opštini se ne vodi dovoljno računa o elementima pristupačnosti prilikom novogradnje,

kao ni prilikom rekonstrukcije i sanacije postojećih objekata i javnih površina. U tom smislu, potrebno je mnogo veće angažovanje svih aktera u lokalnoj zajednici, koji su dužni da omogućće ostvarivanje prava na jednake mogućnosti svih.

Na osnovu temeljnije analize koju su obavili članovi Radne grupe za pristupačnost, a za potrebe izrade Lokalnog akcionog plana, identifikovane su odgovarajuće snage, slabosti, mogućnosti i pretnje koje mogu uticati na dalji razvoj pristupačnosti u Opštini.

Karakteristične slabosti jesu postojanje loše infrastrukture (saobraćajna infrastruktura), nepristupačnost i nefunkcionalnost postojećih javnih objekata (zgrada Opštine, Dom zdravlja, škole, Pošta...), nedefinisani razvojni opštinski programi, slaba finansijska moć Opštine, neinformisanost lokalne zajednice, zatim, nedostatak planova pristupačnosti, neadekvatna revizija projekata za koje se izdaje građevinska dozvola i neodgovarajuća kontrola, odnosno inspeksijski nadzor.

Snage Opštine koje bi trebalo i dalje razvijati predstavljaju – povećana svest o toleranciji, usvojena Strategija razvoja Opštine, niže komunalne takse u odnosu na opštine u okruženju, spremnost ustanova Opštine za saradnju, te politička uravnoteženost.

Mogućnosti Opštine, a na taj način i razvoj pristupačnosti, mogu se unaprediti i apliciranjem u različitim fondovima koji su na raspolaganju manjim i nerazvijenim opštinama, kao i renoviranjem postojećih objekata, te precizno iskazanom potrebom za urbanizacijom, ali i primenom postojeće zakonske i podzakonske regulative.

Pretnje na koje treba obratiti pažnju su slaba informisanost građana o značaju pristupačnosti ali i nedostupna i „skupa“ finansijska realizacija planiranih aktivnosti.

STRATEŠKI CILJ:

Povećanje nivoa pristupačnosti u Opštini Žabalj za sve građane primenom koncepta „Dizajn za sve“.

SPECIFIČNI CILJEVI I ZADACI:

Cilj 1. Formiranje pristupačnog prostora u skladu sa propisanim standardima u svim školskim i predškolskim ustanovama Opštine Žabalj

Zadatak 1.1. Do januara 2012, sistematski i u nekoliko faza prilikom planiranih i redovnih održavanja sanacija školskih i predškolskih objekata, implementirati standarde pristupačnosti kao što su dogradnja rampi na glavnim i sporednim ulazima u školske i predškolske objekte, rekonstrukcija unutrašnjeg prostora tih objekata i ugrađivanje ručki na stepeništima i u toaletima,

Cilj 2. Učiniti važne informacije dostupnim građanima, na ulazima u javne objekte, postavljanjem info-tabli

Zadatak 2.1.: Do kraja 2013. postaviti info-table na svim planiranim i potrebnim lokacijama,

Cilj 3. Modernizacija ribnjaka za sportski ribolov izgradnjom prilaza ribnjaku, unapređenje parking-mesta i modifikacija postojećih pontonskih (pecaroških) mesta

Zadatak 3.1.: Do januara 2014. analizirati postojeće stanje na ribnjaku za sportski ribolov i realizovati plan uređenja.

KONTAKT:

Vesna MILETIĆ, dipl. inž. arh., Služba za urbanizam Opštinske uprave Žabalj,
koordinatorka tima za pristupačnost Opštine Žabalj

vesnamiletic@hotmail.com

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

352:364-787.52(497.113)"20"

ПОЧУЧ, Миодраг

Mreža gradova i opština za sve : projekat za unapređenje kvaliteta života ljudi u gradovima i opštinama Autonomne Pokrajine Vojvodine povećanjem pristupačnosti okruženja, proizvoda i usluga / tekst Miodrag Počuć, Bojana Rudić; saradnici Tatjana Lazor-Obradović, Vidan Danković. - Novi Sad: Centar "Živeti uspravno", 2011 (Novi Sad : Offset print). - 56 str. ; 30 cm
Tiraž 500.

ISBN 978-86-906371-4-0

1. Рудић, Бојана

а) Локална управа - Концепт приступачности - Војводина - 21. в.

COBISS.SR-ID 261869063

